

NARODNI DNEVNIK

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Beograd, 18. aprila. Devize. Dun
0.1141-0.1143, Budimpešta 0-0.12, Zene
1421-1422, London 351.80-351.90, M
358.60-0, New York 80.65-80.70, Pa
507-509, Praga 238-239, Solun 150-
Valute. (Zaključak): Dolarji 79.50, češkos
vaske krone 238.
Orale borze so bile danes na vol
netek zatvorene.

Za naše železničarje.

Včerajšnje »Jutro« je čutilo potrebo posvetiti slovenskim železničarjem več notic in celo poseben članek. Usoda je hotela, da je bil ravno včeraj veliki petek. Zlasti radi tega je članek nad vse lepo zaokrožen strogo v »partijske« svrhe!

Zakaj južni železničarji se niso prevedeni, je znano. Glavna krivda zadene ravno gospode demokrate. Radikalna vlada je ratifikacijo rimskega akorda hotela izvesti najprej v finančnem zakonu za leto 1924/25; to namerno je 5. sekcija finančnega odbora odklonila. Največ zaslug za to sta imela po pisavi »Jutra« dva demokrata gg. dr. Kumanudi in prof. Reiser. V finančni zakon za dvajsetletno jahuar — marec 1924 je zopet vlada vnesla ratifikacijo, kar sta istojako preprečila gg. dr. Kumanudi in prof. Reiser. »Jutro« je pisalo veliko o tem.

Ker je radikalna vlada torej propadla v finančnem odboru s svojim stališčem po glasavi najožjih pristašev »Jutra«, sta ministri gg. Ničič in Koič dne 29. II. 1924 predložila narodni skupščini poseben zakonski predlog o ratifikaciji rimskega akorda. Ta predlog je bil dosti kasneje dne 1. meseca marca. Vred krize ni bil stavljen na dnevni red. Pač pa je novi minister g. dr. Popović vnesel ta zakonski predlog z malimi modifikacijami v finančni zakon zadnji dan, ko je finančni zakon bil sprejet v plenumu narodne skupščine in sicer čisto na koncu zakona pod §§ 279 — 285. Finančni odbor je poper takrat ratifikacijo ponovno odklonil. To je resnica!

Glede prevoza pa je resnica ta, da se komisija za ljubljansko direkijo ni mogla sestaviti radi tega, ker morajo biti najprej prevedeni člani te komisije. Po zakonu o prometnem osoblju se

prevedba teh članov, višjih uradnikov, (ravateljev in načelnikov oddelkov) izvrši s kraljevim ukazom v Službenih Novinah. Vprašanje je, ali sploh more iziti imenovanje — prevedba s podpisom kralja, dokler je vlada v demisiji? Ali bo kralj podpisal imenovanje vodilnih uradnikov direktorije in predlog ministra v demisiji? Ali nam pojasni to gospoda pri »Jutru«?

Da se avans državnim železničarjem ni izplačal, je krivda tudi druge, kar gotovo gospoda pri »Jutru« dobro ve. Glavna kontrola in zakon o računovodstvu je tudi tukaj, katera mora tudi samostojni demokrat spoštovati. Tudi intervencije so se izvršile, najbrže brez referatov, a vprašanje je, ali so te intervencije bile izvršene v korist celokupnosti ali pa posameznih partijskih izvoljencev? Mogoče ho »Jutro« po praznikih tako prijazno in dalo pojasnila! Potrebna bodo taka pojasnila v najkrajšem času, o tem naj »Jutro« ne dvomi, ker »led je prebit«.

Il koncu bi opozorili še gospode od »Jutra«, da so bili do pred 4 tedni največji nasprotniki prevzema južne železnice na podlagi rimskega akorda in so pripravljali teren in zbirali material, da za vsako ceno preprečijo ratifikacijo tega akorda, češ da oškoduje najvitalnejše interese Slovenije. Od kod ta prevrat? Mogoče je v skladu s člankom, v katerem odkrito napadajo one, s katerimi sede skupaj v vladi in sicer celo po njih milosti. Taka morala za veličinočni teden, zlasti na veliki petek, pač najjasneje govori o veliki ljubezni gospode okoli »Jutra« do slovenskih železničarjev. Ti si bodejo to dobro zapomnili.

Železničar.

Petdesetletnica dr. Müllerja.

V Mariboru slavi letošnje velikončne praznike svojo 50. letnico eden naših odličnih narodnih prvoborilcev, odvetnik dr. Fero Müller.

Dr. Müller je bil rojen 21. aprila 1874 kot sin meščanskih staršev v Borovljah na Korškem. Delil je usodo svojih rojakov ter bil prišljenjalec nemške ljudske in srednje šole. Narodni čut pa je vzplamtel že v mladosti, uprl se je za vzajemni sloj, da se ga vpiše med nemške učence. V svojih vseučilišnih letih je začel velkopolezno narodno propagando tako v okvirju delovanja Ciril Metodove družbe, kakor tudi na političnih shodih. Po dokončanih pravnih študijah se je dr. Müller najprej posvetil sodniški karieri, dokler se ni nastanil l. 1907 kot odvetnik v Celovcu.

Pisarna dr. Müllerja v Celovcu je bila središčem naprednega slovenskega življa na Korškem. — Od tu se je vodil boj za pravice našega naroda v šoli in uradu, od tu je izhajal ves odpor slovenskega življa med vojno proti Avstriji in njeni armadi. — Jasnje je, da sta bila vsled tega eksistenca in življenja dr. Müllerja vedno težko ogrožena.

Prislo je osvobodjenje. Dr. Müller je bil z uradnikom »Mira«, Smolejem, prvi, ki je nastopil v Celovcu javno in pripravljal ta za našo državo. Ko pa je bil začetkom decembra 1918 nekoč pozvan od Narodne vlade v Ljubljano, so mu Nemci zabranili povratka v Celovec, izročili njegovo pisarno nemškemu substitutu in Volkswachtu so mu vsi belem dnevu oplenili pisarno, odnesli vse arhive in knjige in mu tako povzročili milijonsko škodo. Odkodnina še do danes ni dobila pobene.

Dr. Müller se je tudi v naši državi posvetil edine delu za osvoboditev Korške. Po podpisu se je nastanil kot odvetnik v Mariboru. Težka izkušnja pa ga je zadela letos, ko mu je umrla hčerka-edinka, 19 letna Danica. Ta nezasičeni udarec usode je za njega tako krut, da ga ne more preblehiti in je vsled tega stopil zadnje čase bolj v ozadje. Dr. Müller je kljub težkim življenjskim borbam danes mladeniško svež in pulziven. Zeleži, da si kmalu odmore od težke družinske izgube, ker more sedaj, ko stoji v najlepši moški dobi, še mnogo koristiti državi in narodu. — Ključeno mu v imenu slovenske javnosti: Še mnoga leta.

Prosveta.

PEVSKIM ZBOROM!

S ponosom lahko zrete na svoje dosedanje delovanje, vsi vi naši pevci, ve naše pevke in vi pevovodje, ker stali ste vedno v prvih vrstah narodnih in prosvetnih borcev. V zadnjih težkih desetletjih je bila posebno vam v veliki meri poveljena zavžena naloga propagatorjev nacionalne ideje in čuvarjev srčne kulture med narodom. Vršili ste jo zavestno in uspešno. Saj je bila tedaj, ko sta morala tožba in up ostati neizgovorjena v srcu, vaša pesem edini glasnik naših težav in žela. In v naslednjih letih prevladujočega materializma, ko so hotele v narodu ginevati etične dobrine, ste bili ponekod zopet vi edini, ki ste družili v svojih zborih plemenite ljudi z namenom, da s pesmijo gojite in propovedujete plemenitost.

Ta ko sta bili narodu ti dve svetlini z vašo pomočjo očuvani, ste tudi vi mlajši zbori takoj domeli svojo nadaljino in najvažnejšo nalogo, ki jo vrše starejša pevstva družstva že desetletja: da vam je poslej gojiti pesem radi ne same, pevsko umetnost radi umetnosti same. Sveta je ta naloga in cilj je visok; pot k njemu kaže ljubezna in vztrajna, smiselna dela. Uspehi, ki ste jih pokazali na koncertu ob poslednjem našem prazniku v Ljubljani, pričajo, da hodi po tej poti in nam lamajo, da dospete k cilju. Posebno visoko je ceniti napredek naših podeželskih zborov, ki so prišli kljub vsemu materialnim neprivlačnim in nam prinesli sadove svojega materialnega in usmerjenega dela. Bodo naj jih zavesti, da bodo ostali člani krepkega Saveza jugos. pevskih društev, ki jih bo podpiral in bo pospeševal njihova umetniška stremiljenja.

Vsem vam pevcom, ki z raznovrstnimi gojite in v ljubezno pojejo našo pesem.

Koce Jure:

Politično težišče.

Tu se hočemo početi v prvi vrsti s svetovno-političnim težiščem. To nam pove, kateri teritorij, oziroma katere države imajo vodilno vlogo v svetovni politiki.

Kdor le malo zasleduje potek svetovne politike, poroče takoj, da se današnje svetovno politično težišče nahaja v Ameriki (U. S. A.). Če se vprašamo, zakaj je tako, si prav lahko damo odgovor: pomisliti je samo treba, da je politična moč otrok gospodarske moči in ne naroda. Vse države — zmagovalne in premagane — so bile udarjene od svetovne vojne: edino Ameriki je svetovna vojna izdignila Zedinjene države nad druge ter jim dala v roke odločilno vlogo. Vse entente države so naračale vojne potrebe v Ameriki ter se zadržale za ogromne vsote. Z gotovostjo sicer lahko rečemo, da ti dolgovi ne bodo nikoli docela vrnjeni, toda to pomeni gospodarsko in s tem politično odvisnost Evrope od Amerike.

Da pa je Amerika danes tako močna, ji je v prvi vrsti pripomogel položaj Rusije. Znano je, da je Amerika v svetovni vojni nadomestila Rusijo in jo nadomestila se danes. Statistika nam pove, na romu se vedno vsak mesec na milijone funtov zlata iz relativno že na zlato revni evropskih bank v Zedinjene države. In največ zlata gre za pšenico, torej za kruh, in to predstavlja skoro popolnoma pasivno trgovino s strani Evrope. Toda Amerika ni igrala te vloge pred svetovno vojno, ker ni mogla konkurirati z Rusijo. Glavna opora za današnje pozicije Amerike je v odsotnosti Rusije na svetovnem trgu. Povodni sem v prvi vrsti gospodarski moment kot pogoj politične moči. Pod tem vidikom moramo soditi tudi uspehe svetovne vojne, ki se je vršila predvsem iz gospodarskih razlogov. In Amerika je v tem oziru največ odnesla. To nam najjasneje dokazujejo valute; niti angleški funt, niti francoski frank se nista mogla obdržati na predvojni višini, vsaj so celo valute nevtralnih držav trepele in se trpele. Toda ameriški dolar je ravno tako ali pa še bolj trden kot prej.

Da pa je ravno stališče Rusije za Ameriko bistvene važnosti, da se Amerika tega tudi zaveda in da ona radi tega lahko vpliva na svetovno-politično položaj, podpremo s sledečim: Znano je, da je Rusija v zadnjem

času začela pospeševati izvoz — kar je v Ameriki vzbudilo takoj ljubosumnost.

Mimogrede omenjeno, je Rusija prisiljena pospeševati izvoz: vladi je bilo namreč že težko obdržati črvo nace na zlati podlagi in je radi tega začel padati. Toda pomisliti je, da je sedanj izvoz Rusije v primeri z onim pred vojno naravnost ničnost. Toda že to malenkostno izvažanje Amerikance skrbi. To vidimo iz sledečega: dne 1. aprila t. l. je izjavil predsednik trgovskih zbornic Zedinjenih držav Barnes, da zastavlja vse svoje moči, da bi Amerika ugodno vplivala na Nemčijo v praskanju reparacij (Poruhije). Po njegovem mnenju se da le tako zboljšati nemška valuta, ker bo nemški kupec potem lažje trgoval z Ameriko. To je predvsem za ameriške poljedelce važno, za katerega je Nemčija najhobši odjemalec. Sedaj se pa pojavlja nevarnost, da jim prevzame tega odjemalca Rusija, katere vlada je začela pospeševati izvoz. V zvezi s tem se veliko razpravlja o trgovinski pogodbi z Nemčijo, s katero naj bi se povečala kupna moč Nemčije in tako bi mogli Amerikanci vsaj nekoliko paralizirati rusko konkurenco. Predsednik Coolidge sicer ni preveč naklonjen tej trgovinski pogodbi. Če pa bo ta pogodba prodrla in če se bo vplivalo tudi na Francijo, da popusti v praskanju reparacij, zavisi v prvi vrsti od ameriških gospodarskih in industrijskih krogov. Več trustov, med njimi tudi Standard Oil Company, so za izpraznitve Poruhije in za trgovinsko pogodbo z Nemčijo. Kakor se pa Amerika odloči, tako se bo zgodilo. Francija se ne more upirati pritisku Zedinjenih držav, ker je od njih v gospodarskem oziru preveč odvisna. Res je, da Anglija ni mogla prisiliti Francije, da popusti v praskanju reparacij, toda Amerika ima v to svrhu močnejše gospodarske represalije.

Na vsak način nam pa prav sedaj živahno se razvijajoče diskuriranje o Nemčiji dokazuje, da se Amerika zaveda, kako lahko vpliva na gospodarski in politični položaj v Evropi. Da pa tega ne dela iz ljubezni do Nemčije, temveč radi svojih gospodarskih interesov vsled bližnjosti pred Rusijo, in lahko mislimo. Tako vidimo, da Amerika predvsem računa z Rusijo. Amerika je danes na višku svojega razvoja, vsaka država na svetu si skuša dobiti njeno naklonjenost. Rusija se razvija počasi in bo zavzemala vedno večjo vlogo v svetu. Prvi korak bo, da bo izpodrinila Ameriko z žitnega trga, ter v dobavi potrebnih surovin in kovin za industrijo. Dunajski veleposlani je pokazal, da se ruska industrija prav lepo razvija in da ima poleg tega na svojem kompaktnem ozemlju vse razloge za napredek. Kolikor bolj bo napredovala Rusija v gospodarskem in zato tudi v političnem oziru, toliko bolj se bo manjšal gospodarsko-politični vpliv Amerike. Amerika je že sedaj tako razvita, da velik del svojih produktov sama porabi in se bo njen eksport vedno bolj krčil.

Danes se veliko govori o Panameriki in Panevropi. Lahko rečemo, da je bistvo tega vprašanja na eni strani Rusija in na drugi strani Zedinjene države. Če Coudenhove Kalerji — propagator panevropske ideje — pravi, da bo imela v Panameriki Uruguaj ravnotako en glas kot Zedinjene države in v Panevropi Avstrijska republika ravno tako en glas kot Rusija. To je sicer teoretično mogoče, v praksi pa bo vendarle odločevalo samo to, kdo tistim glasom stoji. Močnejši bo vedno odločeval in vplival na slabšega. Tako bodo v Ameriki dirigirale pot svetovne politike Zedinjene države, v Evropi bo pa najbolj važna vloga Rusije. Zedinjene države zato, ker druge ameriške države nimajo velike odprtosti, ker so v njih po večini elementi mešanec, nemirni in nenavajeni discipline, Rusija zato, ker so v Evropi nacionalno-politične tradicije premočne, da bi se več evropskih držav združilo v trajno enoto ali vsaj zvezo. Tako bodo odločevale v Ameriki Zedinjene države, v Evropi pa Rusija. Gospodarska zmagala bo vrgla politično težišče enemu v roke.

Sanacija Evrope je brez Rusije popolnoma nemogoča. Vpravi radi nje je nastala v evropskem gospodarstvu velikanska vrzel. To pa je vrglo Evropo v popolno odvisnost od Amerike. Če se torej Evropa hoče popraviti, mora Rusija dobiti staro veljavno.

Če smo tukaj imenovali Rusijo se samo ob sebi razume, da si mislimo pod tem predstavljati sedanega ali tudi katerega drugega režima. Moč države namreč ne leži čisto v rokah vladajočih, nego bolj v ljudstvu, v njegovi zdravni in krepki sili ter v naravnih pojavih. To vse pa Rusija — ali pa če hočete — Soluz socialističnih sovjetskih republik — tudi ima.

Il koncu se ozmimo le nekoliko v zgodovino. Politično težišče je romalo od vzhoda proti zapadu, od Perzije in preko Aten in Rima v zapadno Evropo; v Rusiji ali še bolj proti zapadu v Ameriko. Šlo je za enkrat v Ameriko, toda Rusija jo dobila vlogo — ki ji gre!

slikama; M. Seranik s 3 slikami; L. Spazapan z 1 sliko in s 5 grafičnimi deli; Fran Zupan s 15 slikami; Božidar Jakac z 48 grafičnimi deli in Ivan Napotnik z 2 grafičnima deloma. Škoda, da se razstave niso vdeležili še drugi člani. Pred vsem pogrešamo brata Vidmarja. Piona in Stiploška. Med razstavljenimi stvarmi so sama taka dela, ki jih že poznamo s prejšnjih ljubljanskih razstav.

Razstava bo odprta sedaj vse dni do zaključka od 10 do 13 ter od 14 do 17 ure. Upamo, da bo vsaj o praznikih obisk povoljen. O razstavi sami kot taki bomo še spregovorili.

Kriza mariborskega Narodnega gledališča. Kriza mariborskega Narodnega gledališča je 15. t. m. dosegla višek. Uprava ni dobila nakazane subvencije in ni mogla izplačati osebju ga; radi tega je tudi za sredno napovedana premijera igre »Matček se ženi« bila zopet odpovedana.

Predavanje v razstavi »Kluba mladih« v Mariboru. V ponedeljek, dne 21. t. m. bo predaval ob 11. uri dopoldne v razstavi ljubljanskega »Kluba mladih« akademični slikar g. Stiplošek o mladih potih ter razlagal razstavljen dela.

Sporod gostovanja hudožestvenikov v Mariboru. Ruski »Hudožestveni teatr«, ki pride meseca maja v Maribor, bo gostoval v Narodnem gledališču in v Rusiji ali še bolj proti zapadu v Ameriko. Šlo je za enkrat v Ameriko, toda Rusija jo dobila vlogo — ki ji gre!

Proslava 200. letnice rojstva Immanuela Kanta v Mariboru. Ljudska univerza v Mariboru bo proslavila v prihodnjih dneh devsetoletnico rojstva svetovnoznane nemškega filozofa Immanuela Kanta. Priredila bo Kantov večer s predavanji o filozofiji osebnosti, njegovih delih in naukih.

Panlatsinska zveza.

Buenos Aires, dne 23. marca.

Ko je prišel španski kralj v Rim, so fašisti glasno zaklicali: Naš je triumi, ker pod našim vodstvom bo osnovana panlatsinska zveza in Italija bo svetovna sila.

Pa triumi je bil prežgoden. V Španiji ni našla Italija one opore, ki jo je želela in tanžerska blamaža je to nesporno dokazala. Nato je sledil umik Rumunije in odpoved obiska rumunskega kralja v Rimu.

Sedaj pa prihajajo še žalostne vesti iz Južne Amerike in to kljub temu, da je odšla tja posebna agitacijska ladja »Italia« in da je na delu vsa bogato podprta italijanska propaganda.

Ob priški imenovanja D'Annunzija za princa Snežniškega je namreč priobčil vodilni argentinski list »La ración« z dne 16. marca sledeč članek, ki ga prinašamo v dobesednem prevodu, obenem s karikaturjo, ki jo je objavil list.

Članek se glasi:

... in pa še princ povrhu.

Zdi se nam — in Bog nam je priča, da mu ne manjka domišljije niti nemalo fantastične ambicije — da je mičesar več ne manjka Gabrielu D'Annunzija, božanskemu pevcu latsinske nemirnosti; niemu, ki je bil v svojih mladih letih mladosten in srdljivi ljubček slavne in zrele Eleonore Duse in ki je sedaj na stara leta dostojanstven in podložen ljubček lepe in mlade Loizke Bakarice. Ničesar več mu ne manjka: Njegovo Velikanstvo Viktor Emanuel III., kralji Italije, mu je podelil naslov princa: principe de Montenevoso.

Izdaja njegovih zbranih del — ki bo tipografski brez dvoma okrašena po najbolj prosičenem okusu a la renacimiento — bo že podpisana od — principa de Montenevoso. Zbrana dela principa de Montenevoso, po 100 lir vsaki zvezek!

Sedaj je že fašistovski dostojanstvenik, eksvojekovodja — osvobodilec Reke, turški general, tesen prijatelj sovjetskih vodij, tovariš visokih vatikanskih dostojanstvenikov, diktator pomorščakov: zapnik Mussolinijev, pisec brezštevilnih in čudežnih pesmi, dražestnih in srekanih novel, oče groznega tankočutnega sloga, v katerem zveni večina neizraznih glasbenih viž. Je avtor strahov

vitega protesta radi izгона Unanuna. In je principe de Montenevoso.

Kot pesnika, kot književnika in kot močakarja, ki je znal živeti, bo težko kdo dosegel tega človeka, v čegar možganih je nemirnost razvila svoja glasovita krila. Ni jih mnogo, ki bi se mu mogli postaviti po boku, kot možu dejanja in profesorju samoobčevanja. Ampak kot princ se nam pa zdi malo premaj. Principi so kot vino, ki potrebuje leta in leta da dozore. Celo principi de Montenevoso.

Poleg pesnika D'Annunzija, poleg D'Annunzija dejanja: D'Annunzija osvovjevalca življenja se malokdo more postaviti. Ob D'Annunziju principu de Montenevoso se pa morejo nasmejati z lahko škodoželjnostjo razni Colone, Orsini, Doriji, Aldobrandini, Chigi itd.

Zato ostane neupodbitna napaka, da so človeku, ki je prvak v tolikih drugih principih stvareh, podelili principa pa da mu se autentični, t. l. starodavni principi smeja.

Ampak, božanstveni Gabriel je potreboval za svojo domišljavost, da mu je krona Italije napravila hieralidčine »grbaste« poklon. Vojvodstvo je bilo zanj premalo. Zani bi se mogla ponoviti deviza Rohanov, ki so odklonili naslov »Kralji Francije«, ker je ena gospa tega rodu rekla: »Krallica biti ne morem, princesa je premalo, ostajam torej Rohanka.«

Božanski Gabriel kralj ne more biti. Moral bi biti preponosen ponizati se za princa, moral bi ostati — pesnik. Sedaj je pa ravno tako kot če bi se soglasili, da ga naredi za ministranta, ker ne more biti kardinal. Na nesrečo je častihlepnost slaba stran pesnikov. D'Annunzija, ki je že sif časti, so vse časti pustile hladnega. Bilo je potrebno, da mu pretrese živce eno pozegevanje, kakršnih je še malo na svetu. In dobri kralji Viktor Emanueli ga je posegotal tako, kot malokatega sirtnika, ter mu dal nekoliko pester, nekoliko odličien in nekoliko zastarel naslov principa de Montenevoso. Tako da ni Kraljevsko Visočanstvo. Komaj Ekselencia ho! Ampak: po izložbah knjigarjen se pojavijo reklamni lističi z napisi: »Zbrani spisi principa de Montenevoso«, po 100 lir zvezek. In misel na to je ono, kar nas dela nepotolajljive.

Konferenca med Anglijo in Rusijo.

Medtem ko so obrnjene oči sveta v Pariz, kjer se odigrava zadnje-poglavje odškodninskega problema, so se sestali v Londonu angleški in ruski zastopniki, da uredijo medsebojne odnose.

Ko je Macdonaldova vlada priznala sovjetsko Rusijo, so angleški poslovni krogi očitali, da je zamudila najugodnejšo priliko za uveljavljanje angleških zahtev po priznanju predvojnih dolgov. Macdonald pa je že tedaj predvidel skupno konferenco za ureditev teh vprašanj, ki so neobhodno potrebna za vzpostavitev predvojnih odnosov med obema državama. Konferenca bi

se morala vršiti že pred enim mesecem, bila pa je preložena, ker ni še bil pripravljeno zadosten material. Angleška trgovska zbornica je medtem predložila angleški vladi svoje zahteve, v Rusiji pa so vedno bolj občutili potrebo inozemskega kapitala. Razlogov je bilo torej na obeh straneh dovolj za medsebojno pogajanje.

Konferenca je otvoril angleški ministriški predsednik Macdonald. V svojem govoru je naglasil, da je konferenca avtomatična posledica priznanja ruske vlade s strani Anglije. Zanimivo za presojo pozitivnega uspeha konference so njegove nadaljne iz-

Gaspari: Pomlad. »Gruda« izhaja mesečno in stane celoletno Din 30, polletno Din 15. Uredništvo je v Ljubljani, Škofja ulica 8, uprava pa v Kolodvorski ulici 7.

Zbornik za umetnostno zgodovino. Tudi dni je izšla prva številka letošnjega »Zbornika«, ki je spreminil svojo zunanost in postal iz izključno zgodovinskega glasila umetnostna revija v najboljsem smislu besede. Poleg tega, da nadaljuje prej započeto delo — »Zbornik« prinaša v tej številki dragocene podatke o slikarju J. Petkovšku (M. Marolt) in A. Ažbetu (F. Mesesnel, E. Pacovsky, dr. I. Prijatelj, M. Stemen, R. Jakopič), dveh, širši javnosti ne tako znanih kakor zanimivih in originalnih pojavov v našem umetnostnem dogajanju ob prelivu stoletja — objavlja v njem dr. I. Cankar razpravo o treh slovenskih slikah na tema Pletja, ki so vplivane še po Agost. Caracciu, Viktor Steska o obnovi ljubljanske stolnice; poleg tega, da nadaljuje prej započeto delo — »Zbornik« odprl svoje predale se poročilom o domačem in tujem umetnostnem dogajanju in publikacijah. Tekst je opremljen s številnimi reprodukcijami, v ostalem pa prinaša »Zbornik« še celovito sliko na finem papirju, posveča pa pažnjo tudi sodobni umetnosti v svojih reprodukcijah in nudi naročniku dobrodošlo darilo v obliki B. Jakčevega lesoreza, izskanega z izvršne matice. Kakor je interes za domačo kulturno zgodovino po potrebi časa zadnje leto razveseljivo narasel, tako je sedaj tudi »Zbornik« dokument teh interesov, s to številko dosegel takšno fazo razvoja, da je postal tisto na moč potrebno, česar doslej v Jugoslaviji še nismo imeli: umetnostna revija, ki je zmožna ustrežati vsem znanstvenim, kronikalnim in tekočim umetniškim zahtevam ter potrebi reprezentacije naše umetnosti na zunan. »Zbornik« stane za celo leto 60 Din, vključno znanstveno bogatejši opremiti torej le 10 Din več kot lani in se nareča pri upravi (Ljubljana, verzija). — S. V.

lave, kakor tudi odgovor ruskega zastopnika Rakovskega.

V svojem nadaljnjem govoru se je namreč Macdonald dotaknil vprašanja predvojnih pogodb, ki bi jih bilo treba nadomestiti z novimi, prirojenimi sedanji razmeram v Rusiji. To znači, da bi morala Rusija izpolniti obveznosti napram angleški državi in državljanom, ki so vložili svoje razpoložljive glavice v Rusiji v zaupanju v mednarodne pogodbe. Nato bi se lahko prešlo na novo ureditev medsebojnih odnosov. Tudi v vprašanju boljševiške propagande se je Macdonald uklonil zahtevam meščanskih krogov in naglasil, da mora ista prenehati, čim bi bila konferenca zaključena.

Značilna in morda dalekosežna pomena je izjava ruskega zastopnika Rakovskega, ki je rekel, da so Rusi pripravili likvidirati vprašanje predvojnih dolgov in pogodb. Značilna je, ker kaže, da se jeli boljševiki deloma popuščati, dalekosežna, ker bi morali dati Rusi iste koncesije tudi Franciji, Belgiji in drugim državam, ki so imele v Rusiji naložene svoje glavice. Rakovski je nadalje izrazil nado, da se bodo približala svoji rešitvi tudi vzporedna vprašanja razorožitve in evropskega mira. S tem je hotel morda izraziti pohvalo Macdonaldu za njegove napore za uresničitev omenjenih ciljev, kar bi pomenilo tudi pohvalo na izjavo o funkcijoniranju Zveze narodov, kajti brezdvomno je, da ne spada to zadevna razprava v okvir sedanjih londonskih konferenc.

Kakor rečeno bodo na konferenci razpravljali o zelo delikatnem vprašanju in pričakovati je, da pride do pozitivnih zaključkov. To pa tembolj, ker so imeli Rusi že ob priliki sklenitve trgovske pogodbe z Italijo priliko najti način prilagoditve svojega narodnogospodarskega sistema individualnemu gospodarstvu ostalih evropskih držav. Tudi so bili ruski delegati natančno poučeni o zahtevah angleških poslovnih krogov.

Omenimo naj še, da znašajo angleške zahteve 186 milijonov funtov. Zanimiv je tudi memorandum, ki so ga izročili Macdonaldu ravnanje 30 londonskih bank. Pozor, ki jih navajajo za možnost dovolitve kreditov, obstojajo v tem, da prizna Rusija v posebni pogodbi predvojne državne in zasebne dolge. Razen tega bi morala Rusija vrniti inozemcem posest in ustanova v novim razmeram odgovarjajoče zasebno pravo ter neodvisna sodišča. Tudi bi morala Rusija jamčiti, da se posest v bodoče ne konfiscira in da se ne bo država vmešavala v trgovske posle ruskih in angleških trgovskih krogov. Nekatere izmed teh zahtev se bodo dale s težavo spraviti v sklad z ruskim gospodarskim ustrojem. Toda kakor rečeno, obe delavski vladi se morda zedinite na kak modus solvendi.

Pred voilno borbo na Francoskem.

Francoska poslanska zbornica, ki je izšla 1. 1919 iz vojnega razpoloženja, je prenehala v nedeljo s svojim delom. Po ustavi preneha njen mandat 31. maja, vendar bi se sestala samo v izrednem slučaju. Bila je tudi dejansko samo odloga od tega ustavnega roka, toda dne 1. junija se avtomatično sestane nova zbornica, ki bo izvoljena 11. maja.

Dvanajsta zakonodajna perijoda tretje francoske republike je stala pod visom narodnega bloka. Večina, ki je izšla iz volitev 16. novembra 1919 se je imela zahtevati za svojo eksistenco voljnemu gestu: Nemčija mora plačati! Bilo je tudi razumljivo, ako pomislimo na ogromne žrtve, ki jih je doprinesel francoski narod za zmago zavezniškega orožja. Toda marsikaj se ni moglo izpolniti. Tako ne more v nacionalnem bloku močno zastopana vojaška stranka še danes odpustiti Clemenceauju, da ni mogel na mirovni konferenci doseči z Lloyd Georgejem in Wilsonom popolne aneksije Porenja. Vojaška stranka je zahtevala radi tega spretnjšega moza, in ko so se vršile januarja meseca 1. 1920 volitve predsednika, ki bi zamenjal Poincaréja, ni bil izvoljen Clemenceau, marveč Deschanel, ki je bil že tedaj duševno bolan in orodje v rokah Poincaréja in Milleranda.

Obstoječi nacionalni blok je čisto ogrožal Francijo in Evropo pred razkolom med London in Parizom. Ko je hotel Briand 1. 1921 odstraniti to nevarnost z utrjenjem vezi med ostalimi zavezniki, je moral iti in njegovo mesto je prevzel Poincaré. Poincaré se je pri pogajanjih, ki so se vršila med zavezniki pred okupacijo nemškega ozemlja skliceval na želje ljudskih zastopnikov in zavezniki jih niso mogli prejeti, vendar pa so prepustili vso odgovornost Franciji.

Porušena akcija je tudi v resnici odgovarjala večini francoskega naroda in le tuptam je dala levica in celo skrajna levica le nalanko razume, da se ne strinja popolnoma z naziranjem nacionalnega bloka. Šele začetkom tega leta pa je začelo poje-

njavati zaupanje večine kot posledica reva-lorizacije francoskega franka. Poincaré pa je krizo zelo spretno rešil in pritegnil v vlado celo nekaj levičarjev in tako nadaljeval svojo porušilsko politiko. Pokazali je hotel s tem, da niso levičarji zadovoljni z vlado nacionalnega bloka radi porušilne politike, marveč radi notranje premoči nacionalnega bloka.

Iz dosedanjega nastopa levičarskih voditeljev moramo sklepati, da obstajajo tudi oni na plačnici dolžnosti Nemčije, vendar pa niso za politiko sile, marveč za politiko medsebojnega sporazuma. To pa iz notranjopolitičnih razlogov. Zbornica nacionalnega bloka je kaj rada krila izdatke za okupacijo, za morarico in armada z višanjem neposrednih davkov in posojili. Levičarji pa zahtevajo pritegnitev davka na glavice in višanje dohodnine. Predvsem pa zahtevajo vzdrževanje alijance z Anglijo. Voditelj zmernega krila levičarjev Briand smatra prostovoljno rešitev reparacijskega problema od strani Francije za veliko nesrečo.

H koncu naj omenimo še naloge, ki jih je izvršila dosedanja zbornica. Navedeli je iz zbornice predsednik Raul Peret v svojem zaključnem govoru. Zasužarila je, ne da bi kompromitirala miru, izpolnitev mirovne pogodbe, ki je ustvarila novo Evropo: razbirlina je zvitost dolžnika, ki ni hotel do danes izpolniti svojih dolžnosti; obnovila je deset pokrajin, katerih industrijske sile so bile uničene v svetovni vojni; našla je denarna sredstva za to velikansko delo; skušala je kljub temu vzdržati normalno življenje; borila se je proti višanju cen in proti špekulantom; organizirala je upravo v dveh novih francoskih pokrajinah. Izvršila je torej res precej težke naloge.

Z zaključitvijo zasedanja dosedanje skupščine se je torej pričela doba volilnega bloka. Dosedaj še niso stranke navele svojih volilnih programov, samo na državnih posojilih so bile razbožene deske za volilne plakate. Borba bo huda, najhuša pa bo v dneh od 4. do 11. maja, torej v času po volitvah v Nemčiji.

Izvedeniško poročilo in Nemčija.

Kljub visokim številkam, ki se dozdevajo Nemcem previsoke vsaj za peto leto vidijo odločilni moment izvedeniškega poročila v sledečem: Prvič bo imela Nemčija vsaj za nekaj let mir, ki ji daje možnost, da uredi svoje gospodarstvo in posveti svoje moči gospodarski obnovitvi države. Iz vsakega stavka izvedeniškega poročila zvezi jasno, da se ne sme Nemčije uničiti. Če hoče dobiti zmagovalci svojo odškodnino, morajo jamčiti za življenje Nemčije in njeno bodočnost, Nemška valuta se ne sme pritiskati k tlu, marveč spraviti iz sedanjega labilnega v stalno stanje. Poleg tega je Nemce najbolj razveseljeval odstavek, ki pravi, da je treba vzpostaviti gospodarsko enotnost Nemčije. Zgodilo se je prvič, da je bil napravljen načrt v znamenju gospodarskega razuma in ne politične in vojaške sile.

Se nekaj je, česar se Nemci radujejo. Oni pravijo, da so dosedaj vedno naglašali dvostranost plačilnega problema: za plačilo potrebne vsote so dobivali v notranjosti s pobiranjem davkov. Spremeniti pa so jih morali v devize in jih oddali zaveznikom. To so izvedenci ločili: Po njihovem načrtu mora Nemčija plačevati notni banki. Vprašanje pa, dali bodo te vsote spremenjene v devize, ali se bodo oddale zaveznikom kako drugače bo še proučila posebna komisija, ki bo morala gledati na to, da ne bodo transakcije škodovala nemški valuti. To je velikanski napredek, ki jamči za stabilnost nemške marke. In to je poleg posesti danes zasedenega ozemlja glavni predpogoj za plačilno zmoglost Nemčije. Obenem pa se bo pokazala še neka druga posledica. Stabilnost nemške valute privabi v Nemčijo inozemski kredit, za kar imajo Nemci najboljši vzgled v Nemški Avstriji.

To naglašajo predvsem v industrijskih krogih, kjer pa obenem izražajo bojazan, da bi utegnile volitve 4. maja v marsičem škodovati.

Politične vesti.

— Vidovdanska politika. Kako mislijo demokrati, oziroma bolj rečeno Pribečičevi demokrati, o sedanjim notranjopolitičnim situaciji, je razvidno iz izjavijanih zagrebeškega pokrajinskega namestnika in narodnega poslanca Jurja Demotovića v beograjski Reči, ki piše: Samostojna demokratska skupina je vodila izključno državno politiko. Današnji samostojni demokrati so se najbolj zavzemali za sprejetje vidovdanske ustave in so baš oni najodločnejše zastopali stališče unitaristične državne ureditve ter so iskreno in vztrajno delali za koalicio med radikali in demokrati, katero so smatrali kot edino možno orodje za vodstvo stalne državne politike. Toda stališče samostojnih demokratov je naletelo na težkoc, tako v demokratski, kakor v radikalni stranki... Z ene strani sugestije g. Davidovića, z druge strani kooperacija g. Davidovića z elementi, ki so izkoristili razpoloženje izvestnih mas, da je naša država nestabilna, je izzvala razpoloženje proti koaliciji in ustvarilo željo po političnih ekstraturah na obeh straneh. Rezultat teh tendenc je bila sestava homogene radikalne vlade... Prišlo je zopet do vidovdanske politike in vidovdanske koalicije, torej do pravca, ki ga je edino samostojna demokratska skupina dosledno izvajala in zastopala dosedaj... Toda ta vrnitev na vidovdansko linijo po neuspehi ekstraturah na eni in na drugi strani, je izzvala potrebo konsultiranja naroda v vprašanju, ali naj se nadaljuje vidovdanska politika v naši državi. Vzpostavljena vidovdanska koalicija in vidovdanska politika mora zahtevati narodno potrditev, ki jo je bilo treba pravzaprav dobiti že na zadnjih volitvah, kar se pa ni storilo! Samo volitve, ki bi jih izvedli oni, ki so »najzaslužnejši« za vidovdansko politiko, morejo točno odgovoriti na vprašanje, kakšno politiko hoče narod!

— Mussolinijev sovražen nastop proti Rumuniji. »Daily Telegraph« poroča, da je bil nameravani obisk rumunske kraljevske dvojice v Madridu odpovedan na prizadevanje Mussolinija, ki je baje šel tako daleč, da je sporočil španskemu direktoriju, da bo odpovedan poset italijanskega kralja in kraljice v Madridu, določen na 15. junija, ako bi bila rumunska kraljevska dvojica sedaj sprejeta.

— Italijansko-sovjetski trgovski stiki. Iz Moskve javljajo, da kaže italijansko-ruska trgovska pogodba vedno bolj svojo praktično stran. Italijanska industrija je dobavila te dni preko Odeze na dvoletni kredit 2500 biciklov za ceno 4 milijonov lir proti prostemu jamstvu ruske industrijske banke. Sovjetski organi proglašajo ta nakup za jako ugoden, ker bi izdelava v Rusiji stala neprimerno več. V Petrograd so Italijani prodali 120 tovornih avtomobilov za 1 milijon zlatih rubljev, tudi na dvoletni kredit.

— Zinovjev o bodočih uspehih komunizma. V petrogradskem, ali po novem leningradskem, sovetu je imel Zinovjev velik govor o mednarodnem položaju, v katerem je med drugim naglasil, da zaenkrat sovjeti besarabskega vprašanja nečijo rešiti s silo, ker deluje čas v njihov prilog. Pride pa doba, ko bo tudi v Besarabiji zasedal zbor sovetov, ki bo glasnik prave ljudske volje. Kar se tiče volitev v Nemčiji in Franciji, ne bodo še prinesle končne odločitve, pač pa bodo imele velik vpliv na daljnji tek dogodkov v Evropi. Zinovjev računa, da bo komunistična stranka dobila v Nemčiji 3-4 milijone, v Franciji pa 1 milijon glasov.

— Francoski glas proti francosko-rumunskemu dogovoru. Vse francoske časopise, ne izvenzmi neodvisno, je iskreno pozdravilo prihod rumunske kraljevske dvojice Pariz kot dokaz, da Francija ni sama, da ima enako kakor ona cela vrsta narodov interes na tem, da bi mirovne pogodbe ne postale kos papirja in da se narodi drug drugemu približajo, da bi skupno pod ščitom Zveze narodov obvarovali s toli krvavimi žrtvami pridobljeni mir. Zato vzbuja tem večje presenečenje pisanje pariškega reznega, neodvisnega časopisa »Le Quotidien«, ki govori o nevarnosti francosko-rumunskega dogovora, mesto da bi pozdravil kot jamstvo miru in napredka. List piše: »Prav tako, kakor smo pred kratkim odobraval sklenitev pogodbe med Francijo in Češkoslovaško, smatramo sedaj za svojo dolžnost, da podvomimo o ugodnosti ali celo potrebi dogovora med Parizom in Bukarešto. V Rumuniji vladajo porodice, ki se lepo izmenjavajo na vladi, ne da bi se njih programi sploh kaj razlikovali. Radi Besarabije je Rumunska v konfliktu z Rusijo

In ako pride jutri do odkritega boja med Moskvo in Bukarešto, ali ne bo zašla Francija v neprijetno situacijo, če bo v prid Rumunije prevzela na sebe večje obveznosti, kakor jih ji pa nalaga pakt Zveze narodov? Mi nimamo prav nikakega opravka v osem gnezdu evropskega vzhoda. Tam moramo delovati vsi, ne samo mi, kot člani Zveze narodov, samo na to, da bi se dosegel zopet »definitivni mir med obema državama«.

— Macdonald o evropskih vprašanjih. »Information« je priobčila razgovor z angleškim ministrskim predsednikom Macdonaldom, ki se je izrazil, da goji glede zunanjepolitičnih vprašanj še vedno velike nade, vendar pa ni tak optimist, kakor ga slikajo nekateri listi. Takošnja ureditev evropskega položaja je nemogoča, pač pa so podani vsi predpogoji za rešitev perečih vprašanj. K zboljšanju je mnogo pripomnila angleška delavska vlada. Na vprašanje, kako si zamišlja vlogo Nemčije, je Macdonald odgovoril, da ni nikdar skrival svojega prepričanja, da mora Nemčija povsod prostovoljno sodelovati. Dosedanja politika zaveznikov je ugonobila demokratične in pacifistične skupine v Nemčiji. Kar se tiče razorožitve, je Macdonald mnenja, da je treba do končne ureditve tega vprašanja vzdrževati določene garnizije. Končno se je Macdonald izjavil proti vsaki solidarni stavki.

Kako je bil nadškof Cieplak nenadoma osvobojen.

Listi so priobčili brzojavko, da se je katoliški nadškof Cieplak vstavil na svojem potovanju v Rim v Varšavi.

Boljševiki ga niso obvestili, da ga nameravajo izpustiti; to je zvedel zadnji trenutek. Pred dvema tedni je bil premečen v zapore lubanske policije, pred katero se jetniki tresejo. Nedavno so vstopili v njegovo celico trije stražniki in mu zaukazali, naj pospravi svoje stvari in naj jim sledi. Peljali so ga na železniško postajo. Potovaj je v spremstvu vojaške eskorte, kakor zločinec in ni vedel, kam ga peljejo. Bil je uverjen, da ga peljejo na kako samotno mesto, kjer ga nameravajo ustreliti. Slični slučaji so se dogodili večkrat.

Ko se je vstavljal vlak na obmejni postaji v Sebežulu, so stražniki nenadoma izginili in ga pustili samega. K prečitu je pristopil neki železniški uradnik in mu naznanil, da je svoboden, da pa mora zapustiti rusko državo. Nadškof ni imel niti pare v žepu in tudi ne voznega listika. S seboj je imel samo nekaj obleke. To je zvedel sprednik letonskega vlaka in ga je na lastno odgovornost pustil v vlaku do Rewkne (Poljska), kjer bi se lahko obrnil na katoličane za podporo za nadaljno potovanje do Rige. Med potjo pa mu je poklonil neznan potnik večjo vsoto denarja.

Letonske oblasti niso znale za Cieplakov prihod. Oglasil se je v nekem samostanu. Vratar je mislil, da berači in ga je poslal k nekemu duhovniku. Kuharica ga je smiljivo gledala in ni hotela verjeti, da je nadškof Cieplak, ker je šilšala, da je odšel v Rim preko Krima. Končno je prišel župnik, ki ga je takoj spoznal in pogostil. Poklical je tudi nekega brivca, da ga obrije. Nadškof je želel, da bi ostal njegov prihod tajen, toda v par urah je zvedela zani vsa katoliška občina in napolnila cerkev. Kljub dolgem naporom je držal nadškof Cieplak daljši nagovor, v katerem je naglasil, da je sicer fizično oslabil, da pa je duševno še vedno zdrav.

Po službi božji je odšel na kolodvor, kjer ga je pričakovala ogromna množica, ki ga je obislapa s cvetjem in nekaj diplomatskih zastopnikov.

Nadškof Cieplak ne ve, kaj se je zgodilo z ostalimi duhovniki.

Viharji v Indiji.

Nedavno smo poročali, da je prevrnil v Indiji vihar neki potniški vlak z mesta v reko. Take vesti done za nas nekoliko tuje. Mi ne moremo verjeti, da bi dvignil vihar teže železne vozeve s tira in jih treščil nekaj metrov daleč. In vendar se je to v Indiji čisto pripetilo. Tamošnje klimatske razmere, razgretje zraka pred vročim letnim časom, povzročajo meteorološka motenja, ki imajo za posledice silne viharje.

V predstojećem slučaju je verjetno, da je nastal v nepregledni pušavi Rajputane nad vročimi peščinami pustinja barometriski pritisk in zadel na svoji poti proti Himalaji vlak v trenutku, ko je pasiral most.

V Indiji, posebno v severnih delih, lahko stalno v malem opazujemo nastanek takega fenomena. Če jahamo v vročini meseca marca ali aprila, ki doseže temperaturo 45 stopinj Celzija, zapazimo, kako se igra zgošč veter z listjem bližnjega drevja. Naenkrat listje obstane, da prične takoj nato plesati v krogu. Mahoma postane vse suho listje živahno: kakor bi oživilo se pridruži plesajočim tovaršim še drugo listje in se udeležijo divjega vrtinca. V krogu treh do štiri metrov premera se vrli vse v hitrem in vedno hitrejšem tempu okoli središča. Naenkrat se dvigne sredi za tri do štiri metre in pred seboj imamo živ stožec. Stožec postaja vedno širši in višji, dokler ne doseže višine 20 metrov. Nato prične njegov pohod preko ravnine. Vse, kar mu pride na pot, listje, trava in suhe veje, potegne s seboj. Sčasoma pa izgubi ravnotežje in s tem svojo obliko. Naenkrat preneha divil ples in plesalci popadejo po tleh. Vse je zopet tiho. I do 5 minut traja ta igra, ki opozarja opazovalca na strašne sile vsemirja. Inženir v Indiji mora računati z večjim zračnim pritiskom, nego njegov evropski tovariš. Zrtev takega vrtinca je postal tudi ponesrečeni vlak v Bareilly.

Izredno za nas je tudi dejstvo, da pade del vozov v vodo, drugi pa se razbije ob obrežnih pečinah. Tudi ti pojavi so tipični za Indijo. Ker ni od meseca septembra do maja skoraj nobenih padavin, se vse reke skoraj posušijo in pokazuje se ostre pečine. Tapatam naletimo na globlja mesta, kjer se pari neka voda. Tih, mračno in talinstvo ležijo pred nami te mlake v senc skalovja, na katerem se poznajo sledovi tisočletnih elementarnih vplivov. Nad mlakami pa krožijo jate ptic, ki jih pazno zasleduje bistro oko indijskega lovca.

Značilno za železniške nesreče v Indiji je tudi, da se ob takih prilikah polasti indijskih potnikov panika in da zapuste čimprej mesto nesreče. Tam ostanejo samo železniški uradniki in Evropejci, ki čakajo na možni vlak. Fatalizem Indijca, njegovo sovraštvo do oblasti, ga silijo, da se čimprej skrije. Radi tega je čisto zelo težavno za preiskovalne komisije ugotoviti dejanski stan, ker ni dovolj priča.

Slovenska knjiga.

Splošna knjižnica.

Ko je začela pred dobrim pol letom izhajati »Splošna knjižnica«, je marsikdo pomilovalno skomignil z rameni, češ: »Oh, koliko smo že imeli raznih takih knjižnic, pa je še vsaka po par izvodih — zaspala!« No, potem se je moral vsakdo prepričati, da je tu drugače. »Splošna knjižnica« je izhajala zvezeč za zvezkom in te dni bo doživela svoj prvi mali »jubilej« — 25. zvezek! Vseboval bo — obenem s 24. krasno Bulwerjevo dejo: »Poslednji dnevi Pompejev«. S tem deloni bo obenem zaključena prva serija »Splošne knjižnice«. Kakor namreč čujemo, namerava založništvo za posamezne serije a 25 knjig preskrbeti tične kartone, tako da bo vsakih 25 knjig »Splošne knjižnice« tvorilo malo biblioteko. V prvi seriji vlada zadostna pestrost. Med pesniki sta zastopana: Fl. Golar in J. Samiec; med pisatelji v prozi: I. Albrecht, Fr. Milčinski in tuji: Tolstoj, Bulwer, Merimee, Garšin itd.; med dramatik: Golia, Milčinski, Rozman itd. Vse to priča, da je ta knjižnica ostala zvesta svojemu namenu in hoče biti res splošna ne samo po nazivu, ampak tudi po delih, ki jih prinaša. Poleg raznih panog leposlovja je v prvi seriji tudi važno strokovno delo: Engliš: »Denar«, ki ga je poslovenil dr. A. Ogris.

Upamo, da bo založba uvaževala današnji položaj izobraženstva in se odločila dajati prvo serijo proti mesečnim odplačilom, a tistim, ki bi jo naenkrat plačali, dovolila primeren popust. S tem korakom bi gotovo ugodila marsikomu, ki si knjig želi in je tudi pripravljen kaj žrtvovati zanje.

Jako lična je zlasti vezana izdaja, ki je v celoti kras vsaki knjižnici. D. skretna, ne kričeca, pa vendar dostojna oprema bo v zvezi z dobro kvaliteto del gotovo mnogo pripomogla k temu, da se bo sčasoma pri nas »Splošna knjižnica« tako udomačila, kakor so se med Nemci znane »univerzalk«.

Poleg male izdaje »Splošna knjižnica« tudi poseben veliko serijo za znane stvena dela. V tej obliki je doslej izšel L. Čermelj: »Boškovičev nauk o materiji, prostoru in času«. O tej seriji iz pregovorimo nekaj več pri prvi priliki.

A. M. Slomšek: Izbrani spisi za mladino. Priredila Fran Erjavec in Pavel Feri. Z risbami okrasil Maksim Gaspari. V Ljubljani, 1924. Natiskala in založila Učiteljska tiskarna, Str. XCIV + 321. Cena vez. knjige 56 Din. — Nedvomno je bila občutna želja našega književnega trga, da so na njen manjkali že več nego dve desetletja spisa največjega vzgojitelja in prepoveditelja katehizma in štajerskih Slovencev, t. j. A. M. Slomška. Sicer pa vkljub temu, da se je malo katerem možu že toliko pisalo kot Slomšku, doslej še sploh nismo imeli vsaj kolikor toliko kritične slike njegovega življenja in dela. Ta občutni nedostatek skušala popraviti Erjavec in Feri, ki sta izdala v svoji zbirki »Slovenski pesniki in pisatelji« sedaj tudi Slomška. Tudi ta zvezek te krasne edicije je urejen po vzoru dosedanjih. V antologiji uvaja bralca obširen in doslej nedvomno najboljši Slovkov življenjepis, spisi so pa potem razdeljeni v pesni, pripovedne spise, poučne spise in nabožne spise. Knjigo zaključuje droben in minuciozni sestavljen tolmáč Glavna prednost te izdaje je, da skuša biti kritična, kolikor je seveda primerno za publiko, kateri je namenjena, zato nam podaja res točno in popolno sliko tako mnogostranskega Slomškovega udejstvovanja. I tega vzroka ne bo segala po knjigi rada samo mladina, kateri je v prvi vrsti namenjena, temveč z istim veseljem in užtkom tudi odrasla publika, kateri so sicer Slomškovi spisi že davno skoro nedostopni. — Knjigo je jako lepo okrasil s številnimi ilustracijami M. Gaspari, ki se po svojem slogu in izvršitvi krasno prilagajajo tekstu. Upamo, da bo občinstvo s pridnim kupovanjem nagradilo ne mali trud prirediteljev in poštvrto valnost založnice, ki bo izvršila ogromno kulturno delo, ko to zbirko dovrši. Da bi se zgodilo to čim prej! Prihodni zvezek, ki je že v tisku, bo obsegal izbrana dela Janka Kernika.

Zeyer Jul., Tri legende o razpelu. Iz češčine prev. dr. Bradač. »Prosveti in zabavi« 5. zvezek. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga. Cena vezani knjigi 20 Din. poštnina 1 Din vez. Izmed leposlovnih del znamenitega češkega romanopisca J. Zeyerja so »Tri legende o razpelu« prava umetnina. Idejno predstavljajo poveličanje ponižanega naroda, ki ga poviša trpljenje. Prva legenda pripoveduje o praškem urejniku Inultu, ki se trudi, da bi vpodobil Kristusa, druga o toledskem židu, ki smrti sovraži kristjane, a tretja je zaleta iz narodnega trpljenja slovaškega. Knjigo praprotlo pripravčamo.

Celo svojo družino oblečete na obroke

najboljše v trgovini

O. Bernatovič,
Ljubljana, Mestni trg 5
Moška, damska in otroška
konfekcija,

LJUBLJANA/KI
DVOP
krino
Samo dva dni!
20./IV. * 21./IV.
Elegantni športni film!
MATI, KLJČE TE TVOJE DELE!
Goreča skrivnost.
Slitkovita naravstvena drama
v 6 dejanjih.
V glavnih vlogah:
Jenny Hasselguitt, Olga d'Ort, P. Eysoldt, E. Deutsch, Gertrud Eysoldt.
Predstave ob: pol 11. 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.

EMONA BAR
HALO!!!
Od 16. aprila dalje
Nov senzacionalni program!
Začetek ob 23. uri 30 minut
Kavarna, restavracija, bar
„EMONA“
palača Kreditne banke
Jan Fiala

Dnevne vesti.

Ljubljana, 18. aprila.

— **Vesela velikonočna praznika** že vsem naročnikom, sodelavcem in prijateljem uredništva in uprava »Narodnega Dnevnika«.

— **Zanimiva polemika.** Pred nekaj 14 dnevi je napadla »Jutro« narodnega poslanca g. Pucija na prav nekvatirčan način. Previdno zavito, da bi bila tožba nemogoča je namreč namigovala »Jutro«, ko da bi bil g. Pucelj v zvezi z nekimi nečestitimi aferami. G. Pucelj je nato v »Kmetijskem listu« pozval gospoda dr. Zerkana in dr. Kramarja, kot edino merodajna činitelja pri »Jutru«, da povzročita pri »Jutru« jasno situacijo očitkov in pa navedbo konkretnih dejstev, ali pa da poskrbijo za zadoščenje gospoda Pucija. Ne eno in ne drugo pa se ni zgodilo, temveč »Jutro« je odgovorilo z novo kopo psovka. Na to seveda tudi ni mogel g. Pucelj in v »Kmetijskem listu« je objavil precej popopraven odgovor, ki je »Jutro« tako razburilo, da je prišlo iz ravnotežja. V »Jutrovem« odgovoru namreč kar mrgoli raznih psovka, kakor »polinaobrazene«, »mesarski vajenci« itd., mesto da bi sledilo čisto stvaren odgovor. Ali pa je morebiti »Jutro« neprijetno vodilo stvarno debato o nečestitih aferah? Na vsak način bi bila ravno v tem oziru debata zanimiva in potrebna, zakaj debata o mesarskih vajencih je v resnici le — za političnente.

— **Mednarodna protialkoholna razstava.** Predsednica internacionalnega biroja za protialkoholno propagando R. Hercoga je sprejel pomočnik zunanjega ministra Gavrilovič, kateremu je Hercog sporočil, da se namerava v letu 1926 prirediti v Beogradu mednarodno protialkoholno razstavo. Antialkoholni biro v Lausanni bo tozadevno vložil pri naši vladi posebno prošnjo.

— **Nove direktije šum.** Generalna direktija šum pripravlja otvoritev novih direktij šum in to v Skopju, Aleksincu in Čacku.

— **Iz ministrstva za agrarno reformo.** V ministrstvu za agrarno reformo je imenovan za šefa kabineta Vasilje Savič, inspektor ministrstva. Ministrstvo agrarne reforme je odredilo, da se odslej vrši kolonizacija samo v Južni Srbiji.

— **Železničarji in dohodninski davki.** Davčna oblastva so lani predpisala osebno dohodnino v naknadno plačilo za leto 1920 onim uslužbencem in delavcem južne železnice, katerih prejemki so v letu 1920 presežali eksistencijski minimum. Zveza jugoslovanskih železničarjev je pri finančni delegaciji takoj napravila korake, da bi se ta odredba v mejah zakona kar največ omejila. Tej prošnji je finančna delegacija ugodila in odredila, da se plačnina, kolikor se ni izterjala, v celoti odpisuje, a dohodnina, ki ne presega zneska 250 Din, se vplača v mesečnih obrokih po 50 Din, in dohodnina, ki presega znesek 250 Din, se vplača v 6 obrokih. — Odsledni odbor ZJZ.

— **Nove cigarete.** Uprava državnih monopolov je odredila, da se koncem tega meseca dajo v promet cigarete »Jadrane« v skatlicah po 20 komadov. Daje se vrše priprave, da se oddajo v promet tudi cigarete »Kosovo« in »Sumadija« v skatlicah po 20 komadov. Vse od novega pakiranja se cigarete nič ne podražje.

— **Naš konzulat v Bratislavi.** Za konzula novooznanega jugoslovanskega konzulata v Bratislavi bo skoraj gotovo imenovan sedanji prvi tajnik našega posaništva v Pragi Orgur Berić.

— **Velika higijska razstava v Beogradu.** Rdeči križ v Beogradu je sklenil, da priredi veliko higijsko razstavo, katere bi se udeležila Švica, Francija, Anglija, Češkoslovaška, Nemčija in Avstrija. Razstava bi se delila v dva dela, od katerih bi obsegal prvi del 4 oddelke in sicer: borbo proti epidemijam, tuberkulozi, veneričnim boleznim in proti umrljivosti otrok. Otvorjena bi naj bila razstava še tekom t. l.

— **Brezposelnost na Sušaku.** Hrvatski listi poročajo, da vlada na Sušaku velika brezposelnost. Vzrok brezposelnosti je v glavnem ta, da sušake tverdi, ki so po večini v rokah inozemcev, izkrcujejo blago na Reki. Na ta način zaslužijo Rečani, dočim ostajajo naši državljani brez posla.

— **Promocija.** Na dunajski univerzi je bil promoviran za doktorja vsega zdravilstva bralovski rojak g. Pavel Vovšek.

— **Pacifiistična propaganda na Češkoslovaškem.** Danes proklamira češkoslovaški Pomladek Rdečega križa v praškem parlamentu tridenišni »božji mir«, ki pomeni, da mora vladati na veliko soboto, nedeljo in ponedeljek med političnimi strankami absolutno premirje in vse politične strasti morajo umolkovati pred splošnim ideali bratstva in človečnosti. Dnevi božjega mira so posvečeni propagandi za splošni svetovni mir. Na Češkoslovaškem je v Pomladku Rdečega križa organiziranih četrtilijonov dece.

— **Poziv umetnikom-karikaturistom.** Vse od brzojavnega obvestila g. načelnika Umetniškega odeljenja v Beogradu javljamo vsem zainteresiranim, da se razstava karikaturne v Beogradu odpre dne 1. maja t. l. Kdor še ni oddal svojih del, naj jih odda pošto nemudoma na adresu: Umetniško odeljenje ministrstva prosvete, Beograd. — Odbor SJOU.

— **Zdravilišče Slatina-Radenci.** Slatina-Radenci, Slovenija, edino zdravilišče v kraljevini SHS za srčne, ledvične in molične bolezni. Naravne ogledniške kopeli, pitne kure z Radensko vodo. Terapija in Roentgen. Izvršni zdravilski uspehi. Električna razsvetljava in radio-zabava. Nizke cene. Vprašajte svojega zdravnika in zahtevajte prospekte. Sezija od 1. junija do 15. septembra. Pred in po seziji 40% popusta na sobe.

— **Slavni tvorilcar Remington** je umrl ravno v času, ko slavi njegov izum: pisalni stroj Remington svoj največji triumf. Novi brezšišni model Remington je izdelan po starih preizkušanih principih tvorilnice, ima pa sedaj dvigalo v segmentu, ter deluje radi 14 novih izumov skoraj brezšišno. Na ogled je brezobvezno samo pri tvrdki Franc Bar, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5, telefon 407, ki ima izključno zastopstvo za Slovenijo.

Ljubljana.

— **Pogreb ponesrečenega letalca Stenoveca.** Včeraj popoldne se je vršil z vsemi častmi pogreb ponesrečenega slovenskega letalca Frana Stenoveca iz Smlednika, ki se je pred štirimi dnevi smrtno ponesrečil v Novem Sadu. Izvršujoč svojo službeno dolžnost. Truplo ponesrečenega so prepeleli včeraj z vlakom ob 2. uri popoldne na glavni kolodvor, odkoder je sledil pogreb v Sisklo na vojaško letališče ob ogromni zasedbi, predvsem iz vojaških krogov.

Maribor.

— **Ustanovitev Radio-kluba.** V četrtak zvečer se je vršil v Narodnem domu prvi sestanek interesentov radi ustanovitve Radio-kluba. Sestanek je bil dobro obiskan in se je tudi konstituiral začasni odbor, ki pripravi vse potrebno za nadaljnje delovanje in poslovanje. V programu kluba je tudi osnivanje sprejemne radio-postaje v Mariboru.

— **Predavanje o spolnih boleznih.** V četrtak zvečer se je v Kmečki sobi Narodnega doma predaval dr. Marini o spolnih boleznih. Predavanje je aranziral »ISSK Maribor« za svoje moške člane.

— **Klerikalci se zopet gibljejo.** Klerikalci so zadnje čase malo delali med volivštvom na deželi, prepustili so agitacijo posameznikom ter svojim prosvetnim gosposkarskim in drugim društvom, sedaj pa se pričeljo zopet gibati. Dne 21. t. m. bodo imeli shod pri Sv. Marijeti ob Pesnici, na belo nedeljo v St. Ilju, dne 24. t. m. pa v Mariboru, v dvorani nove palače Zadrugne gosposkarske banke. Razen tega bodo imeli do konca tega meseca več zapornih sestankov po okolici. Pripravljajo se torej že na eventualne volitve.

— **Odstanitve starih kandelabrov.** Po mestnih ulicah kjer je že napeljana električna razsvetljava, se nahajajo še starinski kandelabri in sicer v tako žalostnem stanju, da nikakor niso v okras mestu. Sedaj so se pri občini vendar usmili teh žalostnih spomenikov mamlomarnosti ter jih bodo v prihodnjih dneh odstranili.

— **Parni valjar bi bil v Mariboru nujen.** potreben, zato bi se morala občina obdržati da se čimprej nabavi. Skandal je, da se netlakovane ulice po mestu posipajo kar z debelim gramozom, ne da bi se izravnavale. Vozovi in avtomobili razorjajo potem se ulice da izgledajo kakor kolovozi kje sredi banatskih ravlin.

— **Umrl je 17. t. m.** tukajšnji urar in trgovec v Gosposki ulici Josip Petelin.

— **Nesrečna smrt.** Filomeno Filigerjevo, ki jo je čisto svojčas zapustil in ki je v zadnjem času živela v skupnem gospodinjstvu z nekim moškom, so našli v četrtak popoldne na nekem dvorišču na Miklošičevi cesti obešeno.

— **Nezgodna na železnici.** 10 letni železničarski sin Emil Chum je skušal prekorčiti železniški tir v trenutku, ko je bila proga z zatvornicami zaprta in se je blizal vlak. Lokomotiva je dečka zgrabila in ga vrгла ob progo, pri čemer je dobil težke telesne poškodbe, da so ga morali spraviti v bolnico.

— **Nezgodna.** V četrtak zvečer je vinskičarski sin Rupert Straus tako nerodno vozil z enovprežnim vozom po Aleksandrovi cesti, da je neko Nežo Vagmajer podrl na tla. Ponesrečenka je pri padcu došla težke poškodbe na rokah in nogah.

— **Gledališče.** V nedeljo ob 8. uri zvečer se vršijo operi »La Boheme« (Kuponi). Na velikonočni ponedeljek bodo igrali »Prodano nevesto« z gostom g. Križajem v ulogi Kecalja.

— **Otvoritev nove slovenske gostilne.** Danes otvoril na Rotovškem trgu primorski begunec g. Maglica svojo gostilno »Jadrane«, ki je bila doslej last pokojnega Nemca Roschanta, oziroma njegovih dedičev.

— **Grajski kino.** Prvi mariborski bioskop, ki je bil doslej nameščen v nekem poslopju v Čafovi ulici, se je preselil sedaj v grad ter se prekrstil v »Grajski kino«. Kino se nahaja v veliki zgodovinski dvorani in v prvem nadstropju, ki je obnovljena in preurejena. Prva predstava se vrši v novem prostoru danes zvečer.

— **Nemški lepaki za dunajsko bokserko tekmo.** Prireditelji dunajske mednarodne bokserške tekme, pri kateri sodeluje tudi evropski prvak Francos Carpenter, so razvesili tudi v Mariboru reklamne lepake, seveda samo v nemškem jeziku. Če dunajska gospoda misli delati reklamo v naši državi, potem naj se poslužuje vsaj našega jezika. Pa ne, da bi na Dunaji smatrali Maribor za nemškoavstrijsko mesto? Razdvojeni smo tudi, kdo je dal dovoljenje za razvesanje teh lepakov, ko so lepaki v samo tujih jezikih, kolikor nam je znano, sploh ne smejo razvesčati?

— **Hotel »Meran« na prodaj.** Največji in skoro edini res kolidortolito reprezentativni mariborski hotel »Meran« pred Glavnim kolodvorom je vsled obolevosti njegovega dosedanjega lastnika na prodaj. Hotel je bil doslej v nemških rokah, uslužbenstvo nemško in sploh vse nemško kakor kje v Gradcu. Želeli bi torej bilo, da bi se za ta hotel, ki prav dobro uspeva, pobral kak naš človek ter ga kupil, kajti nikakor ne smemo in ne moremo dopustiti, da bi to podjetje prišlo zopet v tuje roke. Ravno tako ne smemo dopustiti, da bi se hotel opustil in spremenil v urade, oziroma stanovanja, ker bi potem ostal Maribor sploh brez poštenega hotela.

— **Nova tovarna.** Na Teznu se je osnovala v prostorih bivše tovarne za vozove nova tovarna za pozemstrijto. Nova tovarna je last sedaj ustanovljene družbe »Jugoslovenski Zerkovič« in je kapital po polovici inozemski. Družba je kupila stavbe za 2.350.000 Din, premičnine za 75.000 Din in nabavila za 9.000.000 Din strojev, od katerih jih je 283 že montiranih. Tovarna bo zaposlovala 200 delavcev in producirala mesečno 2000 kg blaga. Pozneje se produkcija še poveča. Zanimivo je, da se tudi pri tej tovarni že protežirajo Nemci in inozemci, naši ljudje pa odklanjajo. Treba bo torej storiti še pravočasno potrebne korake.

Celje.

— **Občnina seja.** Občinski svet celjski je imel v sredo zvečer občinsko sejo. Navzočih je bilo 26 odbornikov. Upravni svetnik Franc Pavlin je iz službenih ozirih odložil mesto upravnega svetnika pri Mestni hišni radnici. Mesto njega je bil izvoljen obd. odb. David Modic (NSS) v upravnih svet. — Bivšemu mestnemu ekonomu Petru Dergancu se bode pokojnina plačevala v inozemstvo. — Kot pobiralec tržnih pristolbin se nastavi policijski nadzornik Rok Verk v p. — V domovinski zvezo se sprejmeta 1 prosilec in 1 prosilka. — Razpravljajo se o prodaji mestne hiše v Matija Gubčevi ulici. Zadeva se je vrnila finančnemu odb. odb. ki naj ponovno razpravlja glede prodaje te hiše. — V mestni hišni svet postavili sklaščice za konserviranje koz. Razpravljalo se je dalje še o nekaterih zadevah, med temi tudi o predloženem gozdnem načrtu, kateri je bil sprejet in ki ga bo odobrila še politična oblast ter glede oddaje Glazije SK Celje. Seja pa je pri tej zadevi zopet postala nesklepčna, ker so nekateri odborniki odšli in se je morala seja zaključiti.

— **Nočno lekarniško službo** ima prihodnji teden lekarna »Pri Mariji Pomagaj« na Glavnem trgu.

Sport.

— **Koncertni in operni večer** Simenc-Svalgerjeva v mestnem gledališču je uspel povojno. Oba umetnika sta programsko točko rešila izborna, kar je pričel pri vsaki končani točki aplavz občinstva. Gledališče je bilo srednje obiskano.

— **Celjske banke** danes ne posujejo.

— **Celjske brivnice** bodo na Velikonočno nedeljo celj dan zaprte, v ponedeljek pa do 11. ure dopolodne odpre.

— **Umrl je v Gradcu** na posledicah neke operacije bivši nadučitelj v Rogški Slatini gosp. Viktor Leitgeb v 42. letu svoje starosti. Pokojni je bil brat soproge g. Ralka Salmiča v Celju.

— **Vil. carinska konferenca.** V sredo zvečer se je ob pili udeležbi vršila sedma carinska konferenca v Celju. Na tej konferenci je upravnik carinarne g. Kladnik predaval o osnovnih pojmi kemije, v kolikor to zahteva carinska služba. Naš komentar carinske službe ne vsebuje razne postopke pri carinjenju raznih kemikalij stvari, kakor ima to stari avstrijski carinski komentar. Treba bo gledati in delati na to, da bo nova carinska tarifa, ki bo v kratkem predložena narodni skupščini, odgovarjala uredi moderne carinske službe.

— **Detomorilka,** katere je vrгла v greznico gostilne Gaud v Gosposki ulici novorojenega otroka ženskega spola, se piše Marijeta Urch, 19 let stara, doma iz Gaberje v celjski okolici. Pri zaslišanju je svoje dejanje priznala.

Primorske vesti.

— **Prva goriška umetniška razstava.** V nedeljo jutraj je bila na slovesen način otvorena prva goriška umetniška razstava. Na razstavi je izložilo svoja dela 49 umetnikov. Zastopani so tudi goriški slovenski umetniki, in sicer Ivan Cargo, Metod Peternel, Alojzij Spacapan in Veno Pilon. Poslednji je hotel razstaviti zbirko svojih del, ki pa na žalost še ni prišla iz Rima, kjer je bila tudi razstavljena.

— **Trile novi fašji.** Fašisti se niso pri volitvah ničesar naučili in so sedaj ustanovili tri nove fašje in sicer v Cepovanu, Gragarju in Solkanu. Zanimivo za čepovanski fašji je, da so listi še pred volitvami poročali, da se je vpisalo v fašji 70 članov, pri volitvah pa je dobila fašistovska lista samo 33 glasov.

— **Otvoritev otroškega vrta** v Cerknem. Vitez Peternel je napravil svojim rojakom to uslugo, da je izposloval v Cerknem ustanovitev otroškega vrta. Otroški vrtce je seveda italijanski in temu primerno se tudi zadržje naši ljudje. Ze otvoritveva slavnost je bila taka, da je lahko vsakdo uvidel, da ne bo vrtec dolgo prosperal.

Sokolstvo.

SVEČANA VZIDAVA SPOMINSKIH KAMNOV.

Koncem maja 1924 bo Sokolski dom na Taboru pod streho. Na popolno dovršitev zgradbe, ki bo največja stavba te vrste v Jugoslaviji in po obseznosti na tretjem mestu med sokolskimi zgradbami sploh, ne moremo misliti pred letom 1925.

Dozidavo Sokolskega doma na Taboru proslavi Sokol 1. dne 9. junija s svečano vzidavo spominskih kamnov. Na svečano vzidavo spominskih kamnov so vabljene vse sokolske župe in društva, dalje zastopniki državne in samoupravne oblasti, napredna in nacionalna kulturna društva in sploh vsi prijatelji in podporniki Sokolstva.

Na dan 9. junija bo vzidanih trije spominski kamnov. Prvega pošljejo neodrešeni rojaki z napisom »Namos«, drugega pošlje beograjska župa z napisom »Kajmakčalan«, kjer je prebila srbska vojska v zvezi z jugoslovanskimi dobrovoljci sovražno solunsko črto in s tem dana Evropi znamenje za splošen umik in končen poraz sovražnikov, tretji kamen pošlje župan zagrabski s Petrove gore, kjer je padel zadnji hrvatski kralj iz nacionalne rodnine v borbi proti Mažarom.

Sokolsko okrožje Ljubljana I. Okrožni zlet naraščaja se vrši dne 1. junija v Mostah ob priliki zunanje proslave društvene 10 letnice. — Okrožni zlet članstva se vrši 3. avgusta na Ježici. Bratska sosedna društva se naprošajo, da ne prirede svojih nastopov in prireditev na ta dan.

Udeležba Jugoslovanskega sokolskega saveza na Olimpijadi v Parizu. Tehnični odbor JSS je sklenil na temenju doseženih uspehov pri izbiri tekmi, da se vrsta Jugoslovanskega sokolskega saveza, broječa osem tekmovalcev in 4 namestnike, udeležijo mednarodne tekme na Olimpijadi v Parizu. Starešinstvo JSS.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

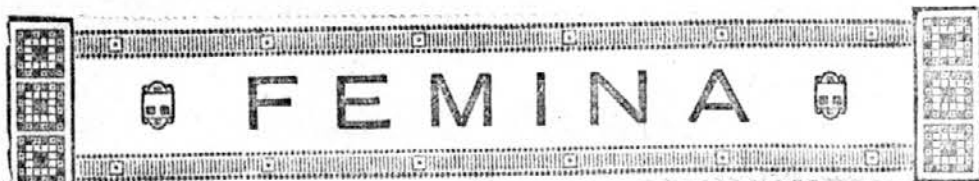
KINO „IDEAL“

Od nedelje 20. do včevši srede 23. t. m.

Materino srce

Tragedija mlade matere v 5 dej. V glav. vl. Fritz Greiner in krasotica Ilona pl. Mattyasovsky. V srečnem zakonu živel sta kipar in njegova lepa žena. Nekdaj pa hoče nesrečen slučaj, da ravno kipar vidi, kako njegov učenec poljubljuje njegovo ljubljeno ženo. V veri, da mu je žena nezvesta, jo zapodi od hiše. Žena ga o svojej nedolžnosti ne more prepričati, tudi edina priča, katere bi njeno nedolžnost potrdila — je mrtva. Vsa nesrečna žena in mati, da mora zapustiti soproga in svojega otroka, prišee soprogu na njegovo zahtevo, da nikdar ne bo poljubila svojega otroka — in le pod tem pogojem ostati sme še nadalje v hiši pri soprogu in detetu. Vršijo se pretresljivi duševni boji matere, ko otrok na smrtni postelji prosi za poljub matere — a njo veže grozna prisega. Krasen konec — vrnitev prejšnje sreče v nemirni zakon — mora povsem zadovoljiti gledalca. Drama je jako lepe vsebine, da mora še celo moškemu zarositi oko in nam predočuje, kaj zamore edino materino srce.

**Naročajte in širite
„Narodni Dnevnik“**

Aline:

Vstajenje.

Voda je privrela iz razpoke. Ko je zagledala sonce, se je razlila kot srebrna melodija v dolino.

Iz črne zemlje je pogledala roža, videla je sonce in odprla je svojo duhtečo čašo.

Pripleasala je južna sapa, nasmejala se solncu in zavriskala: »Vstajenje!»

Ali je bilo res, da je čul ta vzklik, ali se je samo zdelo mlademu doktorju, ki je zamišljeno stopal proti sivemu gradu.

Bila je velika sobota. Na poti je bil k bolnici.

Videl jo je v duhu lepo in slabotno. Zdal jo je mučila vročina, zdaj jo je tresla mrzlica. Njeno dušo so bičale težke prikazni. Podila jih je, kričala, ker se jih je bala. Hotela je bežati pred njimi, dvignila se je iz postelje in obležala sredi sobe.

Jokala je, prosila, smehljala... O, uboga, uboga dušica! Kolikokrat je mehko ponovila: »Ne bodi hud Zdenko, če te ljubim... samo tebe ljubim... tako te ljubim!« Čisto tiho je pridelala včasih: »Ti pa me ne maraš. Zakaj? Povej!« Potem se je zagledala v strop, kot bi nekaj iskala.

Nepriznava je pa jela upiti: »Vsaj te ne ljubim... Beži! Pusti me! Na pomoč... Ubiti mi hoče dušo!»

In tako je bilo noč in dan, mesec dni.

Zdravnik je zmajal z glavo. Iskal je vse življenje dušo. Zdal jo je našel... Pa bila je raztrgana. Bal se je zanjo. Vprašal se je v skrbeh: »Kdo bo jačji, bol ali mladost?»

Dospel je do grajskih vrat in hitel po stopnicah k bolnici.

Čim pogostje je prihajal, tem raje je prihajal. Kaj bo pa potem, ko okreva Tanja — in vstrašil se je lastnih misli. Tiho je vstopil.

Tanja je ležala mirno.

Usmiljenka mu je pokimala, pokazala na bolnico in šepetnila: »Milostljiva tudi spi...« Odšla je iz sobe za trenutek. Zgubila se je v vrt med zelenje, saj ona je bila tudi samo človek.

Skozi okno je bilo pomladansko sonce.

Zdravnik se je približal Tanji. Požal je drobno ročico in se sklonil k deklici.

In glej, odprla je oči.

»Kdo si?« je šepetnila.

Nasmehnil se je doktor in predno je zamogel odgovoriti, je nadaljevala: »Kaj ne, da nisi Zdenko?»

»Ne.«

»Njega ne bo nikoli več?«

»Ne.«

Nepriznava je vprašala: »Kaj ne, da tvoje oči ne lažejo?«

Milo se mu je storilo in v tretje je odgovoril »Ne.«

Odrtna je pogled od njega in sledila je solnčnemu žarku, ki je legel poleg nje.

V sosednji sobi je odbila ura pet. V vasi se je oglasil zvon, za njim drugi, tretji...

»Kaj zvon, vsaj nisem umrla!«

»Vstajenje je!« je dejal doktor.

Ponovila je »Vstajenje... Kristus!«

Brskala je po spominih potem pa vprašala: »Ali ni dejal Kristus »Ljubite se med seboj?« Ljudje pa...« Boječe ga je gledala, pogled je postal moten, onesvestila se je.

Zvonovi so prepletali zrak s skrivnostjo vstajenja.

Tanja je spet odprla oči. Rekla je: »Kristus je dejal na križu: »Odpusti jim, vsaj ne vedo, kaj delajo...« Jaz, jaz tudi to vem. Ko bi mogla tudi jaz vstati iz smrti, ki se imenuje življenje!«

»Tanja... Življenje imenuješ smrt! Pogledaj sonce!«

»Sonce... in sama naj ga gledam?«

»Ne, z menoj!«

»S teboj?«

»Da.«

»Poglej, kako ljubko je... in zamahnila je no zraku, kot da bi ga hotela pobožati. Beli, prozorni prstki so se za hip pozlatili in jih je nalahno položil na odejo rekoč: »Tanja, leno mirno!«

Nasmehnila se je in govorila: »Kako lepo je, če sije sonce in poleg tebe nekdo, ki skrbi zate!« Kar je rekla: »Ali prideš jutri?«

»Da.«

»In pojutrišnjem?«

»Seveda.«

»In potem tudi?«

»Da, radovednica!«

»In ko bo zdrava, tudi?«

»Ne.«

»Potem bom pa vedno bolna!«

»Taj, če ne me pa že jutri ne bo!«

»Tako bom pridna!«

»Ali imaš rada, če pridem?«

»Rada... Skupaj bova gledala sonce!«

»Tanja...«

Pogledala mu je globoko v oči in pristavila: »Ne maram več umreti!«

»Tanja!« je skoraj zavriskal.

Začuden ga je gledala in vprašala: »Kaj si tako vesel?«

»Tanja, vstajenje je!«

Priplazila je svojo roko do njegove in boječe rekla: »Ali veruješ?«

»Verujem« in poljubil je Tanji ročico.

Zadržala je Tanja in polagoma ji je sponec ozdravljenja zatisnil trudne oči.

Noč je padla na zemljo.

Skrila je v temi čar vstajenja. A visoko tam gori so se pa pogovarjale lesketajoče zvezdice o dušah, ki so blodile po temi a so zagledale sonce.

Kar Vi hočete

to je Elzafluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine. Poizkusna pošiljka Din 28.— Lekarar Eug. Feller, Stubica, Donja Elzatr 357, Hrvatska.

O vazah in cvetlicah.

Vijolice so tako krasne. Temne, temne in velike kot otročje oči. In kako diše. Celo naročje bi hotela odnesti domov.

A potem? Redkokdaj vidiš vijolice ukusno aranžirane v vazi. Res, njih kratki in šibki peclji so dokaj nerodni. A to je skoro pri vseh cvetlicah prvih pomladanskih dni. Jeglič, zvonček, jetrnik, pomladni žafran, marjetice — nič prav ne vemo kako bi.

Če jih ne aranžiramo kar v šopkih, je jako praktično, če si spletemo iz srebrne žice širokoluknjasto mrežo, ki jo položimo na vazo, v katero hočemo zatakati kratke peclje našega cvetja, ki se da sedaj prav na rahlo in okusno razvrstiti. Paziti nam je pa vedno, da so dimenzije in barve med vazo in cvetjem v pravilnem razmerju, oboje pa v lepi harmoniji s prostorom in pohištvom, koje naj dekorira. Za drobno cvetje so edine pripravne plitke skodelice iz belega ali barvastega kristala, višje cvetlice zahtevajo višjih vaz, lepotično grunčevje pa spava v one široke, pisane kinezičke vaze, ki nam stoji navadno prazne, če jih ne diči celo — o groza — zaprašen šop suhih trav ali impregnirane listja.

V naslednjem par lepih kombinacij: Temne vijolice v skodelici iz prozornega debelega stekla, jeglič v kobaltno

modr. jetrnik v rumeni skodelici, roza, napolnjene vrtno marjetice v svetlozeleni ali mlečno belom kozarcu. Spominčice se dajo prekrasno aranžirati na enem izmed sedaj modernih, nizkih namiznih podstavkov iz roza ali rumenega umetnega marmornja. Par belih narcis utakni v stariški debeli šampanjski kozarec, ali v visoko zeleno vazo. Leskove veje dobro prenašajo nekoliko barvastega dekorja na vazi, prav tako sme imeti temnokobaltni lonec iz porcelana, ki je namenjen nagnojenim vejam v zlatom obrobu figurirano sliko.

Lila in beli cvetovi jorgovana na širokih steblih prekrasno harmonirajo s posodo iz potemnelega bakra, bele Druski vrtnice s štirilobno visoko posodo iz stekla cinostraste barve s srebrnim robom, temnozametno Rolanko in roza, svilen Testout pa morajo aranžirati v svoji najlepši srebrni žardinjeri.

Še nekaj. V vsaki sobi naj bodo cvetice, a nikar preveč. Če boš z ukusom preudarjala, kjer ti tvoj šopek najlepše stoji in najbolje učinkuje, ne boš našla več kot en prikladen prostorček. A na tem enem prostorčku naj bo vaza vedno brezhibno svetla, voda v njej po možnosti (2 krat na dan) čista in cvetice vedno sveže, očistene in prebrane.

Tudi tu velja: Malo — a lepo in dobro.

Uporaba elektrike v gospodinjstvu.

Na svetu se ne zida samo vedno več električnih central, ampak uporaba električnega toka postaja vedno bolj množična in različna. To gibanje je pa šele v razvoju in bo gotovo doseglo naravnost velikanski razmah. Dan ni daleč, ko ne bo ne en košček premoga prestopil praga naših stanovanj, pa tudi ne drva, izvzemši seveda na deželi. Ne bomo več poznali pepela peči ali dimniških saj. In med tem ko nam bo svetila samo elektrika (izvzemši rezervne petrolejke ali sveče, če je tok prekinjen ali naprava pokvarjena) bo plin kuhin in proizvajal toploto.

Tako ne bo več umazanih in neprimernih odpadkov, ki jih je treba spravljati in odvažati. Ne bo treba privržati premoga in drv in jih vlagati v klet ter nositi v razna nadstropja. Plin in elektrika bosta rešila pečesko krizo, kajti z njih pomočjo bo odpadla polovica poneskega dela. Kuhanje s pomočjo plina je postalo silno enostavno, poceni in skoraj bi mogli reči prijetno. Gospodinjstvo je na ta način olajšano. Elektrika pa prekaša plin in iznašili so že celo vrsto električnih aparatov za domačo uporabo.

Pariska elektrarna je izdala brošuro, v kateri objavlja, kaj vse se da napraviti v gospodinjstvu in koliko stane tok za te posamezne stvari. V dinarje se tabela preračuna, če se pomnoži s 4 (kajti 1 frank = 4 din).

Zavrti en liter vode	fr. 0,12
Posušiti lase	0,15
Obraz masirati (10 minut)	0,004
Pripraviti čašo čaja	0,02
Pripraviti čašo kave	0,015
Pražiti kavo (en kg)	0,225
Povožiti parket (na kv. m)	0,02
Čistiti preproge (na uro) fr.	
0,13 do	0,36
Jajčnih iz 4 jaje pripraviti	0,027
Pražiti biftek (70 gr)	0,021
Pražiti nove krompirje (300 gr)	0,117
Zračiti stanovanje (na uro)	0,04
Pogreti posteljo (po noči)	0,05
id. itd.	

Edino, kar še ni praktično, je električna kurjava, izvzemši zelo majhne sobe, v kateri se človek samo začasno nahaja, kajti za kurjavo je električni tok zaenkrat še predrag. Pripravi pa smo, da bi tehnika v najkrajšem času premagala tudi to vse ovire in bo neki dan igrala elektrika v gospodinjstvu ulogo »dekleta za vse«.

Zaenkrat nam je plin na razpolago. Uporabljajmo ga, poceni je in uporablja se na enostaven način.

V sovjetskem uradu za ločitev zakona.

Moskovska »Izvestija« prinaša sledečo sliko iz urada za ločitev zakona, iz katere je razvidno, kako enostavno se jemlje ta stvar v sovjetski Rusiji: — V čakalnici z raztrganimi tapetami sede mnogi zakonski pari in čakajo, da pride nanje vrsta. Drug za drugim izginjajo skozi vrata v sosednjo sobo, v kateri sedi uradnica, ženska, ki sprejema stranke.

»Ne morem več živeti, izžrpana sem popolnoma,« toži pred uradnico ženska in po-

tokl solz ji lijejo po licih. »Mož me muči, tole, izžrpana. Ženska za mizo, ki je navajena poslušati dan za dnem take in podobne tožbe obeh spolov, ostaja vedno mirna in komaj tu in tam dvigne obraz iznad aktov. »Ste zadovoljni s tem, da se ločita?« — vpraša poleg stolca ženska. »Da, zadovoljen sem,« odgovarja ta, »tudi meni je že dovolj tega življenja.« — »Dokumente prosim!« zove uradnica in mož in žena predložita svoje delavske knjige.

»Oba sta ranjena!« je vzkliknil kapitan sedaj. »Nega so pokrili s sukno in se gnetje ravno okoli drugega. Kaj za — vračajo se brez nje!« potrebuje viskija, da bi zopet obude, mislim. Zakaj ga pač nisem poslal z drugim čolnom! Tukaj zapravljamo ogromno dragocenejšega časa. Kaj je, Mister Bell?«

»Mrtva — oba!« je zaklical častnik, ko se je čoln približal parniku.

»Oba? Torej, gospe in gospodje,« se je obrnil kapitan do neposredno pod njim zbranih potnikov, »če to ni prav nesrečna smola? Oba tovariša iz Carmija sem izgubil! Saj se ne smem še pokazati več v New Orleansu! Kako to, da sta ravno ta dva padla iz čolna?«

»Rdeči je padel v vodo in Črni je skočil za njim,« je odgovoril častnik. »Rdečega je najbrže prijel vrtnec in ga stisnil med koleno — obkela je popolnoma raztrgana in glava je stisnjena. Črnemu pa je gotovo počila kaka žila; bil je temnored in je prišel do brega in takoj nato se je zgrudil.«

Kapitan je bil jako žalosten — tako žalosten, da je poslal postrežnika po žganja. Toda kapitan je imel tudi srce — posel je bil posel — začelo je deževati in počez pred parnikom je ležal mogočen zapah. Zato je zaklical:

»Torej in pokopljite, toda brzi!« Pravi zapah bi morali to prepušiti moštvu drugega čolna in z merjenjem globine nadaljevati. Hej! Dajte nekaj lopat sem gor!»

»Morda bi se nekaj dam peljalo s čolmom tja dol, kapitan — in tudi kak predikant, če je na krovu,« je rekel nadladjar z resnim in jako skrivnostnim obrazom.

»I, kaj hudiča pa mu je?« je govoril kapitan sam pri sebi precej na glas. »Zenske —? Kaj hočete pravzaprav reči s tem, Mister Bell?«

»Rdeči je ženska,« je bil kratek odgovor nadladjarja.

Vsi potniki so osupnili; kapitan je s strašnim ploskom vdaril v roke in vzkliknil: »Da bi te! Tak tukaj se nam je namerak odprla skrivnost tovarišev iz Carmija! Na ta način postanemo navsezadnje še slaven mož v New Orleansu. Da, da, seveda pojde tudi nekoliko dam in tudi pastor, če imamo kakšnega. Toda stoj — ne! Vsi pojdemo. Izmerite hitro globino in bomo kar tukaj ostali. I, pa je kak predikant na krovu?«

Nekaj časa ni odgovoril nihče, nato pa je rekel sodnik:

Pride drugi par. Žena je suha, izmoran, izžrpan je svoje telesne sile kot prečena, da preživi svoje nedoročene otroke. Njega je mal trgovčič. Žena kaže nanj in pravi: »Povedaje svojo zakonsko tragedijo. On, njen mož, ima drugo žensko in z njo otroke; ta mož, mož, ni skoraj nikdar v hiši, ta mož, da mora z otroci vred dobesedno stradati. Doma pa ni skoraj nikdar; vedno sedi v čakalnici ali pa pri svojih ljubimih. Morala bi se skoraj že davno ločiti, ostala pa sta kljub temu vedno skupaj in to z navede, čeprav se govorila. Mož ne račna ničesar. Stvar je gotova: ločitev zakona izvedena.«

Za tema dvema pridruži v urad gospe srednjih let, obličena v krzno in debelo na sminkana in napudrana. »Poslušajte, prosim,« prične, »moj mož hoče v izemostv. Moj jaz pa ne grem z njim. Ostati hočem v Moskvi. To je moja hiša, tu so moji rojaki in znanci; nikjer drugje na svetu ne bi mogla živeti. Moskva je zame vse in sedaj ne enkrat — ta pot!« — »Potem se ločitev izvede. Pridita sem s svojim možem in pri nesita s seboj dokumente!«

»Najina značaja ne dopuščata, da bi zvela skupaj,« pričenja že zopet druga. »Jaz ne razumem nje, on ne mene. Kaj ne razumem pravzaprav od mene? Jaz ga ne razumem. Ne dovoljujem, da sprejema toliko obiskov,« govori on. — »Ni res!« kriči ona. »Pridem truden domov,« nadaljuje ona. »Jed se ni gotova. Kje je žena? Odšla je na sprehod!« — »Bila sem pri prijateljici,« — »Poznam te prijateljico!« — »Znam,« — »Prepričaj se tu!« se vmeša uradnica. »Znam, nas je samo to važno, če je to sporazumno ločitev, ali obstoje kakšne zapreke in kakšne pogoje.«

»Midva se ločiva radi več razlogov,« pričenja mirno drugi par. Mož je mislil, ima žena vedno doto, dočim nima ničesar. Ona je nasprotno mislila, da bo po poroki z njim lahko brezskrbno živela, uvidela je, da razpolaga z malo vsoto denarja. Ona ni mogla, to ji ne ugaja.

Naenkrat se začuje iz čakalnice glasno ljivo vpije. Neka ženska je padla v mrtev. Vest. Moški poskajoče s svojimi sežigajo, čuje se luputanje vrat, sluge tekajo v vodo, neki ženski je slabo! Počasi se imajo in prične jadikovati: »Ločena sem, pa imam otroke. Kaj naj napravim? On me je pustil, ima drugo!«

No, kaj je sedaj? Vstopi smeje se mladi par. To je gotovo dvojica zaljubljenih. Zmislila sta se menda in prihajata v urad. Ona mu nekaj šepetaje v uho, on odgovarja z nasmehom. In vendar se od njega dva nista zadovoljila, tudi dva se hočeta ločiti, čeprav sta poročena komaj par mesecev. Vesela sta in lahkomiselna in ne moreta razumeti, kako je mogoče, da jemljejo nekateri ločitev zakona tako tragično, in je, evo, vesela ločitev zakona. Takih ni več. Čez eden, dva tedna se bosta mož in žena zopet zaželela in potem bosta odšla nova poročna komisarij, da jima izstavi novo ženitovansko pogodbo...

S tako neresno lahkoto se danes vsi ločitev zakona po ruskih sovjetskih zakonih uradih...

Nova knjiga za mladino.

Belokranjske otroške pesmi. Nabral Božo Račič. Založila Učiteljska tiskarna Ljubljani. Cena 8 Din. Pravice objavljene pridržane. Božo Račič nam je zbral iz svoje lepote zbirke narodnega blaga in ga izdal v knjižici z gornjim imenom. Knjižica vsebuje 42 belokranjskih pesmi, ki jih bodo otroci kaj radi deklamirali, ker se ne odlikujejo po lepem jeziku, temveč tudi v vsebini verzov in rime ter v mišnosti in udarnosti. Ob koncu je mal tolača, ki poljskuje na kalno govorico in izraze. Božo Račič je znan zbiralec narodnega blaga v Belokranjski. Njegovi prišli so danes splošno znani. Vselejsem ter nam s tem ohranil in udaril čili mnogo narodne umetnosti. To njegovo najnovejšo delo je lepo ilustriral priznani akad. slikar M. Gaspari. Tudi v risbah se ovekovečene belokranjske pisane in rodni motivi, ki se skladajo s pesmi. Zbirko prav toplo priporočamo tako za mladino, kakor odraslim.

JOHN HALBERTON: Na očetu veletokov.

»Tovariša iz Carmija« je bilo ime, ki sta ga nosila po vsem dolgem Missisipiju. Vsi drugi ladjarji so imeli vsak svoje ime, tovarišev iz Carmija pa nikdar imenovali individualno — ostala sta vedno kolektivni pojem.

Nobenemu parniškemu kapitanu, ki je potreboval samo enega moža, ni nikdar na um prišlo, da bi najel samo polovico »tovarišev« — prav tako lahko bi se dala slamska dvojčka na polovico najeti. Noben nadladjar, ki jih je poznal, ni nikdar poizkusil, da bi jih postavil na različni straži, in če je kateri, ki ni poznal, napravil to napako, se je lahko zanesel, da mu je potem ko je parnik zapustil prihodnji pristan, dveh mož zmanjkalo.

Zdelo se je nemogoče, da bi ju ločili. Razsrdila se nista nikdar v teku dogodkov; pretepla se nista nikoli v pjanosti, kar so drugi ladjarji, ki so bili prijatelji med sabo pač včasih storili, kajti tovariša iz Carmija se nista nikdar opijala. Nikdar nista bila neveljavna drug na drugega radi nagnenja do iste dame, kajti videlo se je, da se niti najmanj ne brigata za ženski spol.

Vitkejši od njiju, ki so ga za laših imenovali »Črni«, je bil navidezno star kakih štirideset let, sicer pa brez kakih drugih posebnih znamenj. Njegov tovariš, imenovan »Rdeči«, ker je imel take lase in ga je bilo včasih vendar treba razlikovati od njegovega prijatelja, je bil videti enake starosti in enakega obraza kakor Črni, toda zastavnejši in veselejši.

Videti je bilo, kadar je bil Črni razmišljen, kar se je izven službe večkrat zgodilo, da je Rdeči pravzaprav duša dvojice in da je vedno nadvse skrbel za vse morebitne potrebe svojega partnerja. Toda bistreje opazujoči nosači so opazili, da je, kadar so tovor zkladali ali les nakladali, Črni nepremehoma pazil na tovariša. In je bil vedno pripravljen, da je od vsakega, ki je Rdečemu na noge stopil ali se s svojim bremenom lesa zadel od njegovo glavo, takoj zahteval zadoščenja.

Rekla sta, da sta doma iz Carmija. Kadar so torej dotični kapitan, kar se je tu pa tam zgodilo, da bi dobili tovara, peljali navzgor po reki Wabash, ob kateri je to mestce stalo, so se radovedni ladjarji, ki so neprestano tuhtali o poslednjem vzroku tega čudnega prijateljstva, prav posebno veselili tega srednjega slučaja. O ničemer

vsega človeškega upanja! Brž ko je ladja dosegla Carmi, ni bilo tovarišev nikjer, in noben prebivalec ju ni hotel iz osebnih popisov spoznati.

Nazadnje so ju v njunem kolektivnem značaju šteli za znamenitosti Missisipija. Vsi kapitanji so ju poznali prav tako dobro, kakor so poznali Kairo ali Natchez, in so ju kazali potnikom od distinkcije prav tako redno kakor so jih opozarjali na »generala Zach Taylora farmo«, ali na mesto, kjer je neko noč cela kvadratna milja Louisiana zdrknila v reko.

Leto 1869 je našlo tovariša med moštvom ladje »Bennet«, »plavaljoče palače Missisipija brez primere«, kakor so jo imenovali tisti časniki, katerih reporterji so imeli pri biletu »Benneta« prosto plačilo, in isto leto je videlo sopihati »Bennet« po Missisipiju navzdol s takim tovorom koruze, da je krov ležal res nižje, nego gladina vode.

Višina vode je bila fiksirana prav nizka, zato se je »Bennet« previdno držala v glavnem toku. Poleg tega je neka mala severno vovčea ohtoska ladja sporočila, da je nad Millikens Bendom zopet izginil kos zemlje, z njim pa velikanska sikomora, na katero so leta in leta parnike privežavali, kadar so pristajali.

Ker pa take sikomore prav tako slabo plavajo, kakor svinčene rase, sta se kapitan in krmar živo zanimala, kje je sedaj tisto velikansko drevo — seveda, samo zastran koruze.

Deset minut tostran označenega mesta je bilo celo potnikom, ki so se gnili na kajutnem krovu, jasno, da je sikomora obležala tik tam, kjer je prel stala, kajti zapazili so črto sumljivih kodrajčih se valov, ki so se raztezali počez preko vozne vode.

Sedaj je bilo vprašanje, kako visoko teče voda čez drevo in če je preblatni Missisipi je utegnil naplaviti tam peska.

»Bennet« je ustavil in stroji so delali nazaj, da ne bi tok vode parnika prevel sabo znal. Spustili so čoln z možmi, v katerem se je nahajal za krmarja komandiran drugi častnik in med drugimi tudi dvojica iz Carmija, dočim so se potniki, ki se jim je vsako razburjenje zdelo kakor dar božji, gnetli ob ograjah in zidaj.

Čoln je svignil po toku navzgor na obrežni konec malega pritoja valov. Ko je prišel tik do kipečega blata, so slišali potniki, da je nadladjar v čolnu zavpil: »Nazaj! Vsi!«

Takoj so začela delati vesla v nasprotni smeri, toda bilo je že prepozno, kajti močna korenina padlega velikana, ki jo je voda le blitvo pokrivala, je prišla čoln in

ga vrgla s takim sunkom na stran, da je enega izmed ljudi vrglo čez rob čolna. Ko se je mož zopet dvignil, mu je sledil drugi.

»Proketo!« je godrnjal kapitan, »upam, da znata plavati.«

»Tovariša sta,« je pripomnil pilot, ki je nameril daljnogled na čoln.

»Streliš!« je kričal kapitan in vlek za zvonce. »Hej! Se v en čoln moželj Brži!«

In proti potnikom obrnjen pristavi: »Nihče na vsem Missisipiju bi mi ne odpustil, ko bi ju izgubili: to bi bilo prav tako hudo, kakor če bi Barnum prišel od svoje žiraf.«

Pilot je takoj odstavil daljnogled in rjul, držeč dlani ob ustih!

»Naprej! Naprej! Eden se je pravkar prikazal!« Nato pa je nastavlil usta na megafon

Stev. 94.

Dr. A. Debeljak.

Anatol France,

član Francoske Akademije.

Ob osemdesetletnici pesnika.

Anatol France je ugledal beli dan kakor kralj Peter, pisatelj Jurčič in pesnik Gregorčič ali filozof Nietzsche leta 1844 (16. aprila) in vendar, kje so že davno vsi njegovi vrstniki!

Ta pristni Parižan se je pisal prav na prav Jacques Anatole Thibault. A že njegovemu očetu, skromnemu knjižarju in antikvarju, so prijatelji po domače rekali »France« namesto François, in ta očetu priimek si je sin vzel na psevdonom, pod katerim ga edino pomno široka javnost vsega zemeljskega kroga. Vendar omenim, da pravi Paul Ibsen v *Pomenkih Anatola Francea*: »Kako verno hkrati sladko Francijo (France), da si je izbral to nežno ime za psevdonom, hoteč se spojit s svojo domovino.«

Prvi svoj roman »Zločin Silvestra Bonarda« je izdal v svojem 37. letu. Z odlikovanjem Francoske Akademije mu je začela kiliti slava. Kot 70 leten starček je hotel žeti še bojne lavičke: prostovoljno se je javil za bojevnika, kadar pa se je boril samo s peresom. Zper barbare: »Na noge za poslednjo vajo! O Velika Britanija, kraljica morja, ki ljubi pravico, o sveta Rusija, velika prenežin srcom, o lepa Italija, ki te obožava moje srce, o junaška, mučeniška Belgija, o ponosna Srbija in ti, Francija, draga mi očetinjava... zaženi požar in jutri si boste z veseljem nasmehom stiskali desnice v osvobodjeni Evropi!« (Na slavni poti, 1916).

Pred štirimi leti se je poročil s posebnico prijatelja pisatelja Villiersa de Herbiyja. Zato si je utegnil kdaj mišljati, kakor je dejal naš Vodnik: »Ne čerje ne sina po meni ne bo, dovolj je pomina: me pesni pojo.« Stihov in stikov nimamo kdo ve koliko po njem, edini zvezek v vezani besedi se zove »Zlate popevke« (1878). Tudi iger ni zapustil več kakor »Korintsko svatbo« (1876), ki je zasnovana na idejem razdorju med staro grško vero in novim krščanstvom. Bolj plodovit je kot kritik. Do leta 1892 je izšlo četrto spončev »Ključnega življenja«, zamišljenih po načelu impresionistične literarne ocene. Kdor je kdaj kramljal z Anatolom Franceom, je navadno dejal sam pri sebi: »To vam je čarovnik, ali kakšen obupen skeptik!«

Ako razumemo pod izrazom »skeptik« modrijana, ki dvomi o vsem, česar ne ve in za kar nima razlogov, da bi zavrnil, ki zasmehuje zlobne predsode, razdira napihnjeno sebeljubje, bica nedaste ambicije, potem je France knez med skeptiki. Da pa bi bil brezbržen, pripram vsemu, to je nasprotno goli resnici. »Vsi moštri francoske misli so bili skeptiki: Rabelais, Montaigne, More, Voltaire, Renan... ki jih drhte postojum in ki sem jim zgolj ponižen učenc.« je dejal on, ki ga čisto nazivno svet latinskega duha. Vendar vsi dvomiljenci so zastopali veličasten credo. Rabelais, šaljivec, ki utegne biti najbolj resen, je razglasil veličastno strpnost. Pyrrhonijane Montaigne je klanja antčni modrosti. Ne glede na to, če omahovanje, izraženo s poznanim »Kaj vem?«, klide usmiljenje zoper mizote verskih bojev in zoper siroto pravosodnih muk. Osobito pa po veličastno svetost prijateljstva. Molière se razgreva zoper strasti in zablude, ki de- »Človeka odurnega, in oznanjuje bla- rovest družabnosti. Maloverni Voltaire nikdar izgubil iz vida svojih ide- gov: razum, veda, dobrota, da, dobrota, ki ta veliki satirik je bil-zloben le do zlobnežev in bedakov. In Renan je ostal svoj živi dan svečenik in je izčistil re- rost. Veroval je v Božanstvo, v zna- nost, v človeško bodočnost.

Vsi ti veliki ideali so navzlic vsej omilnosti, ki se iskri in blesti v skoro vseh njegovih spisih, obenem tudi Franceovi: skromnost, toleranca, usmiljenje. — Ljubljanski bradikim izkušnjam je očeval nekdanje v počen in gotov na- nek pravice in blagosti.

Anatol France:

Olivierovo bahaštvo.

Cesar Karel Veliki in dvanaest njegovih velikov so vzel popolno palico v Saint-Jerome ter romali v Jeruzalem. Padli so na kolena pred grobom našega Zveličarja in se priklonili pred trinajst stolov v veliki dvorani, da bi obhajali sveto mašno daritev. Cesar so krenili v Carigrad, želeč obiskati kraljico Hugona, ki je slovel po svojem si-

Kralj jih je sprejel v svojem dvorcu. Cesar so pod zlato kupolo čudoviti, umetni- ni iz rubinov žvrklovali po smaragdih gr- razposadili je francoskega cesarja in kraljice grofov okoli svoje mize, ki je bila pod jeleni, neresci, žerjavi, div- ni gosni in pavi, povabljeni v popru. In- ni gostom je ponudil v volovskih ra- govih krških in azijskih vin. Karel Veliki in kraljica Hugona so pili vsa ta vina na čast kraljice Hugona, ki je slovel po svojem si-

Kolikokrat je pustil svojo pisalno mi- zo in šel na ulico, da bi branil Idejo! Kakor mu je bilo pač težko, vstavi svoj slonokosteni stolp, vendar je nesel svoj evangelij preprostim bratom v de- laške okraje.

Slednjič in predvsem obožuje prija- teljstvo.

To njegovo pozitivno veroizpoved je v prvi vrsti ocenila švedska akademija, ki mu je l. 1921 podelila Noblovo na- gradno za leposlovje.

Leposlovje! Ni ga slovstvenika, ki bi bil ohranil tako krepko vero v tekoč in prosodjen slog, vero v sočne in zvočne besede in plemeniti predsodek o sklad- nih, slovnih in soglasnih stavkih.

France je bil najboljši izbran kram- ljavec. Njegovi številni romani so kon- cem koncev zgolj filozofski pomenki, zvezani z rahlimi zapletljivi. Njegovo najbolj prikupno delo utegne biti »Epi- kurov vrt«, kjer se udobno obletava nje- gova domišljija.

Domala vse svoje domislice je pre- iskusal na številnih posetnikih, ki so ho- dili v njegovo bogato vilo *Said*, okra- šeno na vse mogoče načine. V vsako do- bo njegovega življenja se strinja sijajna plast umetniških naplavin: na roman *Thais* cikajo helenski kipci, sohe, stele; na *Rdečo lilijo* italijanske beloprstene posode; na *Ivano d'Arco* preproge iz 15. stoletja; na roman *Bogovi so žejni* pa pohišstvo in bakrorezi izza Ludovika XVI. in revolucije. Najbolj pa se očituje slog iz konca 18. stoletja, ki se strinja z idejo, oživljeno v *Kuhinji pri kra- ljevi Gosji Nožici*. Ko je pozvonila pred leti ruska dijakinja pri Franceu, se je tolikanj ustrašila vse te gizde in raz- košja, da je kar obrnila pete in se ni ni- koli več pojavila.

Rusi so čisto prihajali na pogovor. Nekoč je mlad Slovan povikel bombo izpod halje, češ: »Na dva dela je, če vrtim oba vijaka, bo raznesla vso to hišo.« France (prijazno): »Ne vrtite jih, prosim. In verujte, prijatelji, dokler imamo drugih pripomočkov, jih je treba uporabiti. Spominjate se tega: *Krvo- ločna Pravica, tudi če jo izvaja narod, ki se osvobaja, je vselej zgolj žalostna Pravica!* Ni dobro, napajati s krvjo žejne bogove.«

Ruska prekucija ga je silno mikala. »Če bi bili revolucionarji poraženi, bi zadela kriza svobodnega duha po vsej Evropi. Njih zmaga pa bi močno pod- kreplila socializem pri vseh drugih na- rodih in zlasti pri nas.«

Posebno dosti je France občeval z Rusom Rappoportom, ki je postal Fran- coz. In gotovo je ta mož odločilno vpli- val, da se je zadnje čase Anatole France bolj in bolj nagibal proti komunizmu.

Kako in kaj piše g. Bergeret — ta priimek se mu čisto daje, vzet pa je po glavnem junaku njegove zajetne tetra- logije »Sodobna Zgodovina« — kako pi- še ta »magijec objektivnosti«, o tem je razpravljal v »Slovani« l. 1915 pokojni dr. V. Zupan in avtor teh vrstic v do- datku k poslovenjenemu »Pingvinskemu otoku«, ki predstavlja zgodovino Fran- cije in vsega človeštva. Saj ga menda ni človeka pri nas, da ne bi bil čital če- sar koli izpod Bergeretovega peresa. Domaja vsi dnevniki in večina ozornik- kov so že kraj njegovega priobčili. Dolgo vrsto je otvoril menda »Rdeči prapor« l. 1908, potlej »Mir«, »Zarja« itd. O. Zu- pančič je ponašil »Kuhinjo pri Gosji No- žici« in nekaj novel, upr. v Lj. Zvonu. Posebno dosti je priobčilen kraljevih po- vesti, katerih izda dr. Pretner celo zbiri- ko. Tiska še čaka drja Šturma »Thais«, Fr. Albrecht in J. Tavzes prevajata »Le crime de S. Bonnard«, P. Flere je men- da prikojil »Le Lys rouge«, dr. Zupan je obelodanil »Crainquebillea«. Ne vem pa, če se je kdo lotil »Žejnih bogov« in »Upprnihi angelove. Ni dvoma, da bodo sčasoma presadili vsaj najbujnejše cvetje z njegovega vrta na slovenske lehe.

Anatol France:

Olivierovo bahaštvo.

makrog. Vino, ki so ga bili popili, jim je razgrevalo kri in omamljalo možgane. Ker jim ni šlo spanje v glavo, so se začeli stro- koustiti po šegi in navadi francoskih vito- zov in kakor za stavo so delali stave, v ka- terih se je zrcalila njih velika srčnost. Ce- sar je napravil prvo bahaštvo. Rekel je: »Priklonite mi na konju in popolnoma oboroženega najboljšega viteza, kar jih ima kralj Hugon. Vzdignil bom meč in ga za- mahnil naden s tako silo, da prekloje šleri, ogrija, sedlo in konja in da se bo rezilo za čevljev globoko zasažilo v zemljo.«

Viljem Oranski je govoril za cesarjem in izustil drugo hvastavščino. »Vzel bom«, je dejal, »železno objo, ki jo šestdeset mož izteka nosi, pa jo tako krepko vrgel ob palačo, da bo porušila šest- deset sežnjev zidu.«

Oger Danski je izpregovoril potem: »Vsi vidite ta ponosni steber, ki podpi- ra obok. Jutri ga bom izdrl in zionil kakor slamnat pezd.«

Nato je vzklil René Montauban- ski: »Bogme! grof Oger, medtem ko boš ti preobračal steber, bom jaz vzel kupolo na pleča in jo odnesel na morsk breg.«

Kat peti razstavek se je oglašil Gérard iz Roussillona.

Prevažoval je, češ, da bo sam v eni uri popil vse dreve na kraljevem vrtu. Almer je poprijel za besedo za Gérardom.

»Čudovit klobuk imam«, je del, »sreče- jen iz tuljence kože, ta te dela nevlečna. Povezujem si ga na glavo in pojdem jutri, ko bo kralj Hugon pri obedu, pa mu poim- ribo, popijem vino, ga vžinem za nos, mu dam nekaj zausniti, in ker ne bo vedel, ko- ga naj se loti, bo dal vreči v ječo in bicalti vse svoje slugi, mi se bomo pa smejali.«

»Jaz pa«, je dejal potlej Hugon iz Bor- deaux, »jaz sem tako spreten in okreten, da se bom približal kralju in mu odstrigel brado, pa da mi zapazil ne bo. To zabavo vam bom privoščil kar jutri. Meni pa se klobuka iz tuljence kože ne bo treba.«

Doolin iz Moguncije se je tudi razko- račil. Objubil je, da požre v eni uri vse smolke, vse pomaranče in vse citrone s kraljevega sadovnjaka.

Tedaj pa je vojvoda Naisme sprožil ta- kolo:

»Mož beseda, jaz pojdem v slavnostno obrednico, pobereim zlate vrče in čaše, pa jih pomemem tako visoko, da bodo samo še na mesec popadali.«

Bernard Brabantiski je tačas povzdignil svoj gromlji glas, rekoč:

»Jaz pa napravim še boljše. Poslušajte me, velmožje. Veste, kako je široka reka, ki teče skozi Carigrad, kajti teka je reka iz Egipt, Babilon in zemeljski raj in se tu bliža svojem ulivu. Jaz pa jo odvedem iz struge, tako da se bo razlila po glavnem trgu.«

Gérard iz Viane je dejal:

»Postavite v red dvanaest vitezov. Ta- ko zamahnem s svojim mečem, da bodo vsi kharati od samega vetra popadali na nos.«

Grof Roland je povedal dvanaest ba- hario in sicer na tale način:

»Vzel bom svoj rog, odšel iz mesta in tolikanj zatrobil, da bodo vsa mestna vrata odskočila s tečajev.«

Sam Olivier se ni bil ničesar zini. Bil je mlad in udvorljiv. In cesar ga je prisr- ko ljubil.

»Siko«, mu je prigovarjal, »ali se ne marate tudi vi malo pohrustiti?«

»Prav rad, cesarost«, se je odrezal Oli- vier. »Ali poznate grškega Herkula?«

»Nekaj sem že čul o njem«, je odvrnil Karel Veliki. »To je bil malik pri neverni- kih, nekako tako kakor kriv bog Mahom.«

»Kor ne, veličanstvo«, je dejal Oli- vier. »Grški Herkules je bil vitez med po- ganji in kralj neke kraljevine. Bil je dober mož in povsem lepega stasa. Ko se je bil odpravil na dvor nekega carja, ki je imel petdeset hčer devic, je vzel vse v eni sami noči, tako da go bile drugo jutro zene prav zadovoljne in pončene. Kajti nobeni ni na- pravil srampote. No, če vam je prav, veli- čanstvo, se hočem postaviti po zgledu gr-škega Herkula.«

»Čuvajte se, sinko Olivier«, je kliknil cesar. »Greh bi bilo. Saj se mi je precej zdelo, da je bil ta kralj Herkules Saracen.«

»Veličanstvo«, je povzel Olivier, »ve- dite, da nameravam narediti v istem času z eno samo devico, kar je storil grški Herku- les s petdesetimi. In ta devica bo kraljična Helena, hči kralja Hugona.«

»To pa to«, je dejal Karel Veliki, »to se bo reklo, ravnanj pošeno in po krščansko. Ampak čemu neki ste, sinko, vstilihi onih petdeset devic kralja Herkula v lastno za- davo, kjer pri svoji najboljši volji, pa naj se pes obesi, ne morem videti več kot eno?«

»Veličanstvo«, je skromno odvrnil Oli- vier, »pa saj je v resnici ena sama. Ali do- bila bo od mene takšno zadoščenje, da bo bo drugo jutro, če zabeležim dokaze svoje ljubezni, videlo petdeset križev na zidu. Ta- ko se znam junačiti jaz.«

Grof Olivier je se govoril, ko se je ste- ber, ki je podpiral obok, napol odprl. Ta steber je bil votel in tako prijazen, da se je mogel človek udobno v nem skriti, vsi vi- deti in slišati. Tega pa Karel Veliki in dva- najst grofov niso vedeli. Zatorej so se jako začudili, ko je stopil carigraski kralj na plano. Bil je bled od jeze, oči so se mu kre- sale.

Rekel je s strahovitim glasom: »Torej tako priznavate gostoljubnost, ki vam jo nudim, nevljudni gostje. Če celo uro me žalite s svojimi nesramnimi ba- haštvi. Vdite pa, cesarost in vitezi, ako lu- tri ne izvršite vseh svojih junaštev, vam bom dal poraziti glavo.«

Po teh besedah je stopil nazaj v slop, ki se je natanko za njim zatvoril. Osupli grofje so nekaj časa molčali. Cesar Karel Veliki je prvi prerušil tišino.

»Tovariši«, je rekel, »vsi smo se res na široko hrustili in ustili. Morda smo pove- dali reči, ki bi jih bilo bolje zamolčati. Pre- več smo se napili vina, pa nismo bili zado- stni pametni. Naivne sem kriv jaz, ki sem vaš cesar in sem vam dal slab zgled. Jutri bom z vami premislil, kako bi se oteli iz te nevarne zagate; medtem pa se naspijmo. Zelim vam lahko noč. Bog nas čuvaj!«

Cez trenutke so cesar in dvanaestorica velmož smrčali pod svojimi svilniti in zla- timi odejami.

Ko so se v jutro predramili, jim je bi- la glava še vsa zmehana in zdelo se jim je, da se jim je sanjalo. Ali skoraj so prišli pred carigraski kralja, kjer naj bi izvedli svoja bahaštva.

»Pojdimo«, se je oglašil cesar, »hajdimo in prosimo Boga za njegovo sveto mater. Z Marijino pomočjo bomo dobro zlahkaj opravili svoja junaštva.«

Korak je prvi z nadčloveško veli- častjo. Dospelvi v kraljev dvor, so Karel Veliki, Naisme, Almer, Hugon, Doolin, Vi- liem, Ogier, Bernard, Renaud, oba Gérarda in Roland poklekli in s sklenjenimi roka- mi molili k svetli devici:

»Prečistita gospa, ki si v raju, ozri se na nas v tej skrajni stiski: iz ljubezni do

kraljeva liličnega, ki je čiste tvoje, brani francoskega cesarja in dvanaest njegovih velikov ter jim dai moč, da izvrše vsa svoja junaštva.«

Nato so pokrepčali vstali, vsi žareči od hrabrosti in drobnosti; kajti vedeli so, da jim bo Prebelažena Deva uslišala prošnjo.

Kralj Hugon, sedeč na zlatem prestolu, jim je rekel:

»Prišla je ura, da izvršite svoja baha- štva. Ako pa prelomite besedo, vam dam odsekati glavo. Pojdite torej nemudoma v spremstvu svojih volakov vsak na priora- ven kraj, da opravite tiste lepe stvari, ki ste se tako smelo širokoustili z njimi.«

Na ta ukaz so se razkropili, za njimi pa so jih mahinile četice oboroženih mož. Eni so krenili v sobano, kjer so prebili prejšnjo noč, drugi pa na vrtove in ovočnjake. Ber- nard Brabantiski se je nameril proti reki, Roland se je odpravil proti okopom, in vsi so samozvestno korakali. Zgoli Olivier in Karel Veliki sta ostala v palači: ta je čakal viteza, ki ga je obljubil razcepiti, oni pa de- vice, ki naj bi jo bil vzel.

Cez malo časa je zadonel tak hrušč in truš, kakor bi ljudem oznanil konec sveta. Čakal je noter v dvorane kraljevega dvor- ca, da so zadrtile rubinaste ptice na sma- ragdnih grediščih in se je zamajal kralj Hu- gon na svojem zlatem prestolu. Bil je hrup porušenihi zidov in bobnenih valov, vmes pa se slišal rezki zvok iz roga. Medtem pa so pripisihali od vseh strani mesta sli, se trepetaje vrgli kralju pred noge, noseč ču- dne novice.

»Veličanstvo«, je zajeknil eden, »šest- deset sežnjev okopa se je sesulo na mah.«

»Veličanstvo«, je pravil drugi, »steber, ki je podpiral vašo obokano dvorano, je prelomljen in kupolo so videli, kako je sto- pala kakor želva proti morju.«

»Veličanstvo«, je govoril tretji, »reka je s svojimi ladjami in ribami zalila ulice in pljuska ob zidove vaše palače.«

Bled od groze je kralj Hugon zamr- mral:

»Tako mi vere, ti ljudje so čarovniki.«

»No, cesarost«, mu je velel Karel Veli- ki z nasmehom, »vašega viteza noče biti od nikoder.«

Hugon je poslal ponj. Prišel je. Bil je vi- tez visoke postave in dobro oborožen. Vrlj cesar ga je razkral na dvojce, kakor je bil napovedal.

In dočim so se te stvari godile, je Oli- vier premišljal:

»Priprušna presvete Device je vidna v teh čudežih; in veselim se očitnih zna- menj, ki jih daje za svojo ljubezen do fran- coske kraljevine. Cesar in njegovi sodrugi niso zaman klicali na pomoč svete Poma- galke, Materice božje. Jolit jaz bom pa plačal za druge in ob glavo bom. Zakaj jaz ne smem prosti Device Marije, naj mi pomore izvršiti moje junaštvo. To junaštvo je tak- šno, da se ne bi spodobilo, če bi kdo hotel mešati vanje. Njo, ki je liliča čistosti, Stolo- slonokoščeni, zatvorjena vrata in Vrt ogra- jen z živo sečjo. In brez nebeške pomoči se bojim, da pač ne bom napravil toliko, kol-ikor sem rekel.«

Tako je razgibal Olivier, kar ga izne- nada ogovoril kralj Hugon:

»Na vas je, grof, da izpolnite svojo ob- ljubo.«

»Veličanstvo«, odvrne Olivier, »nestro- po čakam kraljičine, vaše hčere. Pač ni dru- gače mogoče, kakor da mi izkažete drago- ceno milost in mi jo daste.«

»Prav je tako«, je dejal Hugon. »Po- slijem vam jo torej s kapelanom, da se na- pravi poroka.«

V cerkvi je med obredom Olivier mi- slil:

»Ta devica je ljubka in do mile volje krasna, in tako zelo me mikla, objeti jo, da mi ni kar nič žal, ker sem se širokoustil na ta način.«

Dvanaest dvorjank in dvanaest vitezov je po večerili odvedlo kraljično Heleno in grofa Oliviera v čumnat, kjer sta ostala sama.

Tu sta prebila noč, in drugo jutro so stražniki odvedli obdava pred kralja Hugona. Bil je na svojem prestolu, okoli njega pa njegovi vitezi. V bližini so stali Karel Veli- ki in njegovi velikaši.

»No, grof Olivier, ali je junaštvo dopol- njeno?«

Olivier je molčal, kralj Hugon pa se je že radostil, da bo dal zetu odsekati glavo.

Kajti od vseh žal ga je Oliverova naj- bolj togotila.

»Odgovorite, je kriknil, »Ali si upate reči, da ste držali besedo?«

Vsa rdeča in smehljajoča je tedaj princesa Helena povedila oči in dejala po- tihem ali razločno:

»Da.«

»No«, je rekel Hugon, »ti Francozje imajo Boga in vruga za seboj. Usojeno je, da ne bom odrezal nobenemu teh vitezov glavo... Stopite bliže, zet.«

In pomolil je roko Olivieru, ki jo je jo- ljubil.

Cesar Karel Veliki je objel kraljično, rekoč:

»Helena, štejem vas za svojo hčer in svojo snaho. Z nami pojdete na Francosko in živeli boste na našem dvoru.«

Ko je potem držal svoje ustne prince- zinj na licu, ji je zašepetal na uho:

»Govorili ste, kakor je bilo treba, ka- kor ženska, ki ima srce. Ampak povejte mi kot veliko tajnost: Ali ste povedali res- nico?«

Odgovorila je:

»Cesarost, Olivier je hraber in vljuden mož. Zabaval me je tako ljubko in prisrčno, da sem pozabila šteti. Tudi on mi misli na to. Torej sem morala smatrati, da je bot.«

Kralj Hugon je priredil veliko veselico za svatbo svoje hčere. Potlej so Karel Veli- ki in dvanaest njegovih parov odrinili na Francosko ter odvedli s seboj kraljično He- leno.

(Iz knjige Les Contes de Jaques Tourne- broche, poslovenil dr. A. D.)

Z ene besede, naš pohle po trakovih, vseh, ploščah, pljunktih (kteror se po do- mne imenuje odznak višje stopnje viteške- ga reda) je morda najbolj zadovoljen in naj- manj vsiljiv.«

A. France in Rojin.

Kakor vsakdo tako tudi France visoko cenil Rodina, ki pa mu premalo gleda na co- loto in prevečkrat odreže, kar za pri kakem umotvoru moti.

»Dobri predsednik Fajlières, ki je nekoč oficiočno posetil Salom, se je ustavljal pred soho, ki ni imela ne glave, ne rok, ne nog, in je modroval: G. Rodin je gotovo velik mož, ampak njegovi prevzniki so ne- rode.«

Nato je France razložil, zakaj je mar- morni kip Viktorja Hugona na vrtu Palais- Royal v napol ležečem položaju.

»Rodin je bil pravkar dokončal v ilovici veličastno pesnikovo podobo. Viktor Hugi- je stal na vrhu skale. Vsakovrstne Modrice in Pomorkinje so se vrtile, vortale in vor- dale pod njim.

Neko jutro je kipar privedel v svojo delavnico roj novinarjev, ki so želeli videti novi osnutek. Na nesrečo pa je bil pustil prejšnji večer linico in vrgel odprta. Ker pa je po noči razsajal strašen piš in naliv, je bila povodenj izpremenila velikanško sku- pino v brezlično kašo. Pečina se je bila po- greznila na plešče vile in ruslake. Viktor Hugo pa se je bil zavalil v Blatno jezero.

Roden je odprl dur in spustil goste v sobo: mahoma pa je uziel nezgodo. Tolike- da si ni izpulil brade iz obupa.

Ali že je zadonel koncert poljvale:

»Nečuvno! Čudovito! Silaino! Ime- nitno! To jezero, iz katerega molli Hugo, kak simbol! Moister, to je duhoviti zami- slek! Hoteli ste upodobiti nizkostnost dobe, v kateri je edino navdih vznostnega barda čist in plemenit duh plul nad kalnini valovi Prekrasno!

»Ali se vam zdi?« je plaho vprašal Rodin.

»Kakopa! To je mojstrovina vseh moj- strov. Oh, mojster, ničesar ne izpremi- najte!«

nk.

A. France in mladi pisatelj.

France jih ljubi in čita, vendar jih sodi brez prikrivanja:

»Sodobno slovstvo ni brez lepote, ni brez talentov, vendar diši preveč po trgo- vskem naporu in po napulju. Osabneži smo; hočemo, da bi se o nas govorilo, in ta že- lja po splošni priljubljenosti kvani našo umetniško vest. Ako bi imeli več one ne- sebične in predvne ljubezni do lepote, ka- kor so jo imeli stari Heleni, bi privrelo morda iz naših del več resnice in ubrano- sti.«

Tako je dejal g. Bergeret (= A. Fran- ce) med vojno. Književne šege so se pa v zadnjih letih v omenjenem pogledu še po- slabšale.

Dogodek iz šole.

Obiskoval je pariško srednjo šolo Col- lege Stanislas, kjer so se vzgajali svetovno znani možje Voltaire, Diderot, Renan. Pri višjem tečajnem izpitu je padel iz zemlje- piša. Izpraševal ga je Nemeč, učeni helionst Hase, ki ga je cesar imenoval profesorjem Collège de France, ljudsko vseučilišče. (Francoski dijak delajo izpit pred tui to- mislijo, sestavljeno iz visokošolskih in sred- njošolskih učiteljev.)

»Regli so mi, ta ste prepiran, mlati prijatelj«, je začel Hase. »No, tati vam ho- čem samo lahka vprašanja. Seina se izliva v Rokav, kajne?«

»Da,

B. Z.

Velika noč.

Šeče jo občuti, prihaja na svilenih krilih in troji radosti, misli poživilja sprehane in nove polaga v dušo želje izbrane boječ nam akordov tisoče milih.

Rešitelj sam božji se šeta po mladi dobruvi in njivo in travnik in gozd blagoslavlja, v srcu človeku vstajenje pripravja, oznanja nam čednost, ki se ljubezen ji pravi.

— O bratje, čez Golgato, šel sem v vstajenje, trpel sem nedolžen, brez krivde sem umrl, ker vašo rešitev v moji smrti sem zrl, samo, da vas rešim za novo življenje.

Ljubezen, trpljenje vodi v vstajenje, sovraštvo in zloba v gotovo propast, v ljubezni sem vaš, a vi moje ste last, v ljubezni naj vodi vaše stremljenje.

Zakaj niso Židje Jezusa pripoznali.

L. 1916 je izdal Egon Friedell, dunajski modroslovni pisec: Življenje Jezusovo. V tej svoji knjigi razpravlja o vzrokih na zelo zanimiv način. Temeljna poteza, pravi, židovstva je globoko ukoreninjeni organski materializem. — Celo tam, kjer se židovski duh izgublja v najbolj spiritualistične dušne, obdrži vendar še vedno značaj materializma in ostane vedno racionalističen. Domneva, da je resničnost samo v tistih stvareh, ki se jih lahko dokaza, ali če le možno obtiplje: ta vnebovpljoči nesmisel je prava židovska iznajdba — in če smemo pridjati — tudi praznovanje romanskih narodov, predvsem pa Francozov. Židovsko ljudstvo je pokazalo v brezštevilnih vojnah najskrajnejši heroizem in slepo zaničevanje smrti — toda vendar le vedno iz racionalističnih vzrokov. Vsi veliki židovski reformatorji so bili realni politiki, židovski ritual obstoji v bistvu iz sanitarno-policijskih predpisov in najvišja ideja židovstva — ideja o nesilji — je nekako zgrešila svojo smer, ni pa mu tuja, ampak nekaka konkretna možganska pajčevina. Zato tudi ogromno ogorčenje vsega židovstva proti Jezusu, ne kot prekucuhu (takih je bilo vedno dosti med lahko gibljivim židovstvom), ne kot bojevniku proti hierarhiji (to je večina ljudstva odobraval), ne kot zagovorniku nižjih ljudskih mas (tudi zato je bilo mnenje ljudstva takim pojavom ugodno), ampak je bilo proti Jezusu zato, ker ga je smatralo za nevarnega fronderja, ki si upa oznanjati nauk: »Moje kraljestvo ni od tega sveta.« To je moralo temeljni patos židovstva, njih najnižji instinkt, njih najnotranje jedro življenja smrtno zadeti; kajti v resnici je pomenilo to: popolno inženiranje in preobrat specifično židovskega svetovnega pojmovanja in čustva. Da je Jezus transcendentnost apeljal v religijo in etiko, da je človeštvo pripravil do zavesti, da je samo prekrogobno življenje resnično, — tem je obstajala neizmerna revolucija, ki si jo je židovstvo tudi takoj pravilno tolažilo. Židovsko mesijansko idejo je lahko samo tisti ovrgel, ki je do skrajnih korenin ruval njih dosedanje mišljenje. Da se svet ne da z mečem in s silo izvojevati, niti se ne sme, ampak samo z duhom, to je bilo naravnost nekaj novega in nezasiščenega — misel-ideja — na katero ni prišel noben žid in ki ni vrstila v nobeni židovski glavi.

—pl—

Vinko Villan:

Velikonočna zgodba.

Sestra umetnika Zvonka Grebenca je prišla začetkom velikega tedna v mesto. Pred leti je bilo že to, kmalu po vojni. Opravke je imela na glavarstvu in marsikaj je bilo treba nakupiti za praznike. Ko je že vse opravila, je obiskala brata, s katerim se že dolgo, dolgo ni videla, našla ga je v gostilni za mestom, kamor se le redko izgubi kak član solidne mestne družbe in zelo je bila vesela, ko mu je segla v močno, a vendar fino gorenjsko roko. Razložila je prigrizke, ki ga je vzela za pot s seboj, po mizi in pripovedovala mu se dogodke in življenje domače vasi zadnjih par let nazaj.

»Težko je doma, Tone,« je pravila, »veliko sem trpela, pa hvala Bogu, sem vse vzdržala pokonci. Takrat, ko mi je umrl mož, je bilo najhuje. Otroci še majhni, težko za življenje in pa dolg.« Prenehala je in se oddahnila, nato pa nadaljevala novice, zdaj pomembne, zdaj zopet vaško malenkostne.

»In na cvetno nedeljo, veš, je bilo karseda lepo. Najlepšo butaro pa je imel Matjažkov France. Tako je bila velika in težka, da mu jo je moral pomagati nesti hlapec, saj poznaš, kako dolga in nerodna je pot z Brda do cerkve.«

Spomnil se je Zvonko gorenjske vasi in njenih mogočnih butar na cvetno nedeljo. Posredi močna drevna palica, okrog nje po tri leskove in hubodimne šibe, ki so zrastle v enem letu, dolge in ravne, okrašene z bršljanom in vresjem, pomešanim z živo-rumenim drevnim cvetom, vse skupaj pa je povito z zvito vrhovo trto in preobloženo z grmušji jabolk in pomaranč. In potem bela vas, vsa praznična in pomoljena, prešerni fantje in vesela, zdrava dekleta, vse kot na svatbi.

»In kakšno močno dekle je že naša Helenca, Matjažkov nekaj gleda za njo, pa ne vem, če bo kaj. Stari ne bo pustil, ker je tako bahat svoje bogatije. Bojim se, da ne bi fant jemal vsega samo za kratak čas, premlad in prelahkomiseln se mi zdi. Prav trebal bi se mi še kaj grešnega... kaj nezakonskega v hišo.«

Umolknila je in težko zavzdihnila, Zvonko pa je razmišljeno bobnal s prsti po mizi.

»Bo že kako,« je dejal čez čas, »saj je mlada, skoraj otrok, in čas je še. Se bo že našel kdo, da jo boš oddala. Sicer pa pridem letos malo domov pogledat.«

»Saj res, že preje sem ti hotela reči. Pridi no, pridji za praznike, kar z menoj pojdi nocoj. Dolgo te že ni bilo doma, še vojska je bila. Le kar z menoj pojdi, Tone!«

Proseče so zrlje njene poštene, drobne oči, in njena izdelana, žilava roka je krepko objela njegovo. Odprla so se vrata, in v sobo je stopil sloki, bledi študent Vojteh in priselid za mizo.

»Letos ne morem,« se je izgovarjal Zvonko, »res ne morem. Saj veš, da bi rad, pa sem že drugam obljubil. O Božiču pridem, čisto gotovo.«

Neverno je pogledala v njegov obraz, potem pa zaprosila s tihim, pridruženim glasom:

»Če že misliš ostati v mestu, pa vsaj k vstajenju pojdi. Od nekaj je bila ta navada pri naši hiši, in tudi ti se je držil. Že radi spomina na očeta in mater.«

Ščale solze, po potih in stezah se je razlivala temna plodra blata in odhajajočega snega. Z eno besedo, vreme je talilo, toda nebo tega skozi temno noč ni videlo in je na vsi moč metalo na tajačo zemljo kosmiče novega snega. A veter je rjul kakor pijan... Ni pustil snegu, da bi se vlegel na zemljo in ga je v temi podil po zraku, kakor je hotel.

Giklin je poslušal to muziko in mrko gledal. Stvar je bila ta, da je on znal ali vsaj domneval, kaj pomeni ta peklenška gonja za oknom in čigave roke so tu vmes. »Jaz vem!« je mrmral, grozeč nekemu pod obojem s palcem. »Jaz vse vem!«

Pri oknu je sedela na pruki djačica Rajsa Njovna. Kositerna svetilka, stoječa na drugi pruki, je, kakor da se boji in ne zaupa vase, bila tenko, zamirajočo svetloba na njena široka pleča, lepe tečne obrise telesa in goste lase, ki so se dotikali zemlje. Djačica je šivala vrečice iz grobe žakljevine. Njeni roki sta se bistro premikali, telo, pogled oči, obrvi, debeli ustnici, beli tlinik, so pa zamirli, pogledani v enolično mehanično delo, in, kakor se je zdelo, spali. Samo redkokdaj je dvignila glavo, da bi odpočila trudni vrat, in hipno pogledovala na okno, za katerim je divjal metel, in se zopet sklonila nad žakljevino. Ne hrepčenja, ne tuge, ne radosti — ničesar ni izražal njen lep obraz z nekoliko vzvihanim nosom in jamicami na licih. Ravno tako ne izražal ničesar vodomet, kadar počiva.

No — zdaj je končala vrečico, jo vrgla vstran in, sladko preleknivši se, ustavila svoj mehko-medli in nepomikajoči se pogled na okno... Na šipah so plavale solze in belele hitro tajačo snežinke. Snežinka pade na steklo, pogleda na djačico in se raztaja...

»Pojdi in se vlezil« je zagodrnjal djaček. Djačica je molčala. Naenkrat pa njene trepalnice zatrepčejo in v očeh se zasveti pozornost. Savelj, ki je ves čas izpod oboje opazoval izraz njenega lica, je dvignil glavo in vprašal:

»Koga je?«

»Nič... Kakor da nekdo prihaja...« je tiho odgovorila djačica.

Djaček je vrgel z rokami in nogami odeljalo raz sebe, se dvignil na postelji na kolena in topo gledal na ženo. Slaba svet-

»Saj pojdem,« je hitro zatrdil Zvonko.

»Pojde, popolnoma gotovo pojde,« se je živahno vmešal v pogovor Vojteh. »Z menoj bo šel in z mojimi domačini, v nedeljo jutraj ob štirih, ko je vstajenje v naši cerkvi. Če ne bo hotel zlepa, pa s silo.«

Potolažena je bila sestra ob navdušenih besedah, prepričevalnih besedah študentovih. Sedeli so še dolgo in kramljali, zvečer pa se je ona odpeljala domov.

Zvonko je pričel koncem posta ljubezen s polno in lepo vdovo Filomeno. Denar je imela, vesela ženska je bila in podjetna. Zahotelo se ji je krepkega in zdravega Zvonka in njegove umetniške slave, in hitro ga je navezala nase. On se je pa tudi ni branil, in na skrivaj si je obetal in želel vrsto veselih, brezskrbnih dni.

Ze ves teden gosti gospa Filomena Zvonka in študenta na svojem stanovanju, jutraj se snidejo, pozno ponoči odhajata. Čudno se zdi Vojtehu, da ga že ves ta teden Zvonko ne spremlja v kavarno nego samo do vogala ulice, kjer stoji vldovim dom. Tam mu stisne vedno desetak v roko z izgovorom, da je preveč truden in zaspan, da bi hodil še v kavarno. Večer za večerom se ponavlja to, in on, siromak, mlad in neveden, si tega ne zna nikakor razlagati. Čudne misli in slutnje se mu mešajo v od vina razgreti glavi, toda nikjer nič jasnega in gotovega.

Veliko soboto so odšli vsi trije na kratek izprehod skozi gozd izven mesta. Javno, solnčno popoldne je bilo, in prijeten hlad je vladal med drevjem. Pod hribom so sedli v gostilno z namenom, da se do vstajenja vrnejo v mesto, vsaj Vojteh je bil teh misli. Sedeli so in sedeli, pili in se razgovarjali, pozabil je Vojteh na mesto in na ves svet, in ko so se vrili domov, je ležala nad pokrajino že trda noč. Razvel se je pijani študent in pričel razgrajati, da sta ga gospa Filomena in Zvonko le s težavo umirila in z obljubo, da Zvonko gotovo pride drugo jutro k njemu na dom, da gresta potem skupaj k vstajenju.

Z zvonjenjem in skrivnostjo je vstajalo Veliko jutro. Goste gruče ljudi so se zgrinjale k cerkvi, s pobožno mislijo v srcu in z otroškim veseljem na obrazu. Visoko pod jasno, s svetlimi zvezdami posejano nebo je štrlel ozki zvonik, okinčan z iskreno se svetlobo električnih žarnic.

Sprevod se razvija v dolgo, živo kačo, ki se izgublja z glasno molitvijo in z monotonim, svečanim petjem v ozkih, razsvetljenih mestnih ulicah. Na tročarju pred cerkvijo stoji Vojteh, vedno huje mu je v duši in venomer se ozira po ljudih; išče in išče, bega med množico sem in tja, da je ves prašen, in so mu čevlji vsi zamazani in polhojeni. Nad njim plava in mu bije na uho jasna, zvočna pesem:

»Gospod je vstal, Aleluja!«

Tudi v njem se je vzbudila nežna pobožnost otroških dni, misli težko, in trepetaje molijo njegove oči, razpokane ustnice. Čudne slike in slutnje so vstajale v njegovi razboljeni duši, nekaj hudega, morečega ga je obhajalo in

loba lampice je osvetljevala njegov koci-nasti, kovani obraz in skilzala po kuštrasti glavi.

»Slišiš?« je vprašala žena.

Skozi enolično zaviljanje meteža je silšal komaj slišni, tenki, zveneči glas, podoben na brečanje komarja, kakor hoče sestiti na obraz in se srdi, ker mu ne pustijo.

»To je pošta...«, je zagodil Savelj in se vsedel na pete.

Tri vrste stran od cerkve je tekla poštna cesta. Kadar je vel veter z velike ceste proti cerkvi, so stanovalec v cerkveni hišici lahko slišali zvonček pošte.

»Boželj kaj jim pade v glavo vozit v takem viharju!« je vzdihnila djačica.

»Službena reč. Hočeš, nočeš, iti je treba.«

Brnelo je nekaj časa in zamrlo.

»Ša je mimol?« je dejal Savelj in se zopet vlegel.

Toda komaj se je pokrtil, ko se je zvončkanje zopet razločno slišalo. Djaček je s strahom pogledal na ženo, skočil s postele in malajoc se z boka na bok korakal okoli peči. Zvonček je nekaj časa brnel in zopet zamrl kakor bi trenil.

»Se ne sliši več...« je zamrmral djaček, se ustavil in mežikal z očmi na ženo.

V istem hipu je veter loputnil po oknu in privedel tenki, zveneči zvon... Savelj je poblebel, zastokal in zopet zacepetal po podu z bošimi nogami.

»Pošto krožil!« je zahrpel in zlobno poskili na ženo. »Ali slišiš? Pošto krožil!... Jaz... Jaz vem! Mar jaz ne razumem? Jaz vse vem, da bi te...!«

»Kaj ti veš?« je tiho vprašala djačica, ne da bi obrnila oči od okna.

»To vem, da je vse to tvoje delo, škrtinjal! Ti si jo zagovorila: da bi te...! I metel! Pošta... vse si storila ti!«

»Norš, tepec...« je mirno opomnila djačica.

»Jaz sem to že davnej na tebi opazil! Že prvi dan ko sem se oženil, sem spoznal, da je v tebi pasja kril!«

»Fej!... se je ogorčila Rajsa, sko-

»Pošta na saneh je dvo- ali trovprezna (trojka). Konji se vpregajo namesto v komač vsak v takozvano »dugo«, visok lesen lok nad vratom, na katerem visi zvonček.

bilo mu je, da bi zajokal. Stal je in čakal, pa Zvonka od nikoder ni bilo. Od daleč so se začuli zvoki godbe, ki je spremljala procesijo, na vznođu pa se je zazlatila mlada, žareča zarja Velikega jutra.

I. A.:

Velikonočne sanje.

Ko je potihnil po hiši hrup in ropot, kakršen nastane pri nas vselej, kadar zahrepeni po njem hišna gospodinja, sem legel in zaspal. Kakor sem bil prej nekam slabe volje, so me potem v spanju le objele prijetne sanje.

Takole je bilo:

Veliki petek je bil, popoldne, že boli proti večeru, ko sem šel po ulici proti stanovanju. Nenadoma srečam hišno gospodinjico, žensko, ki ji še nikdar nisem storil nič zalega v življenju, ona pa meni mnogo, dasi jo poznam šele nekaj mesecev. Bilo mi je zoprtno to srečanje, pa sem ga hotel preprečiti. Hitro sem krenil v stransko ulico in jo kar na slepo mahnil dalje. Toda kmalu zaslišim za seboj urne korake in klic:

»Gospod, gospod, počakajte no v božjem imenu!«

»Kdo neki kliče in koga na tak krščanski način?« sem pomislil ter sem so ozrl. Za menoj je dirjala ženska... Kaj smem verjeti lastnim očem? Moja hišna gospodinja, z dušo in telesom, s krvjo in z mesom in z jezikom, kakršnega ni kmalu na svetu. Čudil sem se temu pojavu že od daleč, še večje pa je bilo začudenje, ko je prišla gospa v mojo bližino. Kajti bila je tako silno spremenjena, da je ne bi bil spoznal, ako mi ne bi bila dobro znana njena obleka. Preje taka — (toda pst, da ne bo kakšne zamere!) — zdaj pa sama dobrohotnost, prijaznost in ljudskost. Ali jo je prevzela velika noč?

Stopila je k meni in se prijazno nasmejala:

»Se čudite, gospod, kajne?«

»Da, resnično, to se pravi —«

»Nič, nič, saj vem, kako je bilo —«

»Hudirja,« sem pomislil, »kakšno zaniko mi neki nastavlja.«

»Veste, gospod,« je rekla medtem, »danes sem tako zadovoljna. Čisto prenovljena sem.«

»Me jako veseli,« sem dejal, ker nisem vedel drugače.

»Pomislite gospod, kaj smo vse prestali v naši hiši!«

»Res je bilo mnogo.«

»Tudi vi ste delali pokoro —«

»Da, gospa, obilo in pošteno, temeljito: za grehe preteklosti, sedanjosti. Prav gotovo pričakujem mučeniške slave, ko pridem do nebeskih dvorov.«

Gospodinja si je otrla solzo, debelo kakor dobršen lešnik.

»Veste, gospod, to mora biti vse pozabljeno. Jaz sem zdaj, kakor sem rekla, čisto spremenjena. Operirali so me, pa je dobro.«

Drobiž.

Dan Kristove smrti. Po sporočilu treh evangelistov (Matije, Marka in Luke) je umrl Jezus Kristus križan na Golgoti, na dan petek, petnajsti dan meseca nizana (nizanje je po židovskem koledarju prvi mesec v letu). Vsi sledi slavnosti židovskega in gregorijanskega koledarja, ki jo je dožgal konec prejšnjega stoletja francoski astronom Levy, je moral biti za časa vladavice Focia Pilata istovesten petek s 15. dnem v mesecu samo dne 7. aprila 30. leta po Kristusovem rojstvu. Kristus je torej umrl v 30. letu

Vojteha je obšlo težko in hudo spoznanje.

Zvonko pa ni mislil ne na Vojteha ne na vstajenje, zakaj preveč je bil topila in prijetna ljubka spalnica lenih vdov, gospe Filomene.

Dasi nisem verjel lastnim ušesom, sem se le veselo začudil:

»Tako?«

»Da, da! Pomislite! Pri srčni kornini sem imela žvepleno kislino, ki je pravilo sicer tudi hudičovo olje.«

»Joj —?«

»Res! To je bilo krivo vseh nadlog, da sem nosila ljudem smeti na praga, da sem zapirala vodovod v hiši, da sem trosila saje na perilo, ki so ga strasti sušile na dvorišču, da sem tisto pralno nizo. — Saj veste, ko smo imeli tak dirondaj! Da sem tojčila ljudem po roljah, da sem vohala povsod, kjer ni bi me nič ne brigalo. — Sploh, da sem počela vedno in povsod tako, kakor ni bi bila smela — vsega tega je bila kriva samo žveplena kislina pri moji srčni kornini! —«

»Pa je rekel vaš gospod soprozi, da je to socialni položaj?«

»In ste mu verjeli?« se je veselo nasmejala gospa. »Saj revež niti sam ni verjel svojim besedam, le mene je hotel kriti s tako modrostjo.«

»A, tako —?«

»Da, tako.«

Bil sem presenečen in nisem mogel govoriti, gospa pa je uljudno pristavila:

»Zdaj sem tako vesela, da bi najraje je zavriskala. Pomislite, koliko lažje bom živela! In vi drugi, vsi. — Vsa uba bo vesela.«

»Vsa ulica in njena okolica,« sem ponovil, dasi še vedno v dvomih gledam resničnosti te premembe.

»In nič več ne bo krika —«

»Nič krika —«

Kakor odmev sem ponavljal za njo, vsa njena vesela oznanila, ji voščil prav srečne, zdrave, vesele in zadovoljne velikonočne praznike, kakar je ona tako zavriskala, da sem odskočil in se — prebudil.

»Joj,« sem pomislil — »saj so bile žal, le sanje. Gospodinja je ostala, kakršna je bila!«

To bridko domnevo mi je potrjevalo vpitje in zmerjanje po hiši. Stranke so križale in klicale stražnika na pomoč. Eni je namreč obila likalnik na oglje, drugi je razbila dragoceno vazo in polomila lepo palmo, tretji itd. — Zaklenil sem vrata in si zamašil ušesa. Sicer se človek še zaplete vmes — in če ima res hudičovo olje pri srčni kornini, kakor mi je pravila v sanjah — Bog ne zadeni! Kaj takega bi si pa res ne voščil za veliko noč.

svoje starosti in ne v 33., kakor se je dosedaj učilo.

Izkopine v Mezopotamiji. Angleško-ameriški arheologi so imeli v Ur-u v severni Mezopotamiji precej uspehov. Na desni bregu Evfrata so našli čenčaki pokopališče iz 5. tisočletja pred Kr. in neki temni peščenjak, ki je bila zidana marmornata plošča, ki pravi, da ga je kateri od Ananipada, iz prve dinastije Ur, ogradil s dosedaj pripovedovane samo balke. Židovska templja je pokrito z bakrenimi reliefi. Izkopine so najstarejši umotvori sprednje Azije.

A. P. Čehov.

Copernica.

Bilžala se je noč. Djaček Savelj Giklin je ležal v cerkveni stražnici na ogromni postelji, ne da bi spal, dasi je sicer bil vajen zaspati obnem s kurami. Iz enega kraja mastnega, iz raznobarnih kosčkov seštega odeljalo so štrleli njegovi rdeči čenčasti lasje, iz drugega so molele velike, že davno ne umite noge... Njegova hišica je bila vzdana v ogrado in njeno edino okno je gledalo na polje. Na polju pa se je vršila prava bitka. Težko je bilo razbrati, komu je bila namenjena poguba, toda, soudeč po neutilajočem zlohotnem tuljenju, se je nekemu zelo slabo godilo. Neka zmagovala sila se je podila za nekomo po polju, vila po lesu, udarjala po cerkveni strehi, zlobno bila s pestmi po oknih, metala in trgala... Zablodni jok se je slišal zdaj za oknom, zdaj na strehi, zdaj v peči. Iz njega se ni razbiral klic po pomoči, a tuga, zavest, da je že prepozno, da ni več rešitve. Snežni zametli so se bili pokrili s tenko ledeno skorjo; na njih in po drevesih so bili-

Djaček spada med najnižje stopnje ruskega pravoslavnega duhovništva. Je pod diakonom, kateri predstavlja pomočnika svečeniku (župniku). Djaček navadno poje, opravlja pa tudi manj važne posle. V pričujoči mojstriški skici slovečega slikarja tožnega ruskega življenja je djaček cerkveni stražar. Cerkvica, ki se tu opisuje, je nekaka podružnica, obdana z ogrado (leseno), v katero je vžidan lesen dom. Djačica se imenuje vedno po moževem zvanju, kakor se svečenikova žena nazivlja popodja, diakonova pa diakonica. Žene duhovskih oseb spadajo v Rusiji nekako k duhovnemu stanu samemu, ker se ljudje duhovnega zvanja navadno poženjo med seboj. Ker pri pravoslavni navadno duhovno zvanje preide od očeta na sina, je duhovski poklic skoro istoveten z duhovsko rodovino. Vsi tedega ima ta stan nekaj posebnega, podedovanega na sebi, rabi tudi v navadnem življenju mnogo izrazov iz sv. pisma in bogoslužja, sicer pa stoji vseskozi na isti stopnji izlomike kakor navadni mušiki ter je, zlasti v nižjih činih, sila reven in ponižen.

šale solze, po potih in stezah se je razlivala temna plodra blata in odhajajočega snega. Z eno besedo, vreme je talilo, toda nebo tega skozi temno noč ni videlo in je na vsi moč metalo na tajačo zemljo kosmiče novega snega. A veter je rjul kakor pijan... Ni pustil snegu, da bi se vlegel na zemljo in ga je v temi podil po zraku, kakor je hotel.

Giklin je poslušal to muziko in mrko gledal. Stvar je bila ta, da je on znal ali vsaj domneval, kaj pomeni ta peklenška gonja za oknom in čigave roke so tu vmes. »Jaz vem!« je mrmral, grozeč nekemu pod obojem s palcem. »Jaz vse vem!«

Pri oknu je sedela na pruki djačica Rajsa Njovna. Kositerna svetilka, stoječa na drugi pruki, je, kakor da se boji in ne zaupa vase, bila tenko, zamirajočo svetloba na njena široka pleča, lepe tečne obrise telesa in goste lase, ki so se dotikali zemlje. Djačica je šivala vrečice iz grobe žakljevine. Njeni roki sta se bistro premikali, telo, pogled oči, obrvi, debeli ustnici, beli tlinik, so pa zamirli, pogledani v enolično mehanično delo, in, kakor se je zdelo, spali. Samo redkokdaj je dvignila glavo, da bi odpočila trudni vrat, in hipno pogledovala na okno, za katerim je divjal metel, in se zopet sklonila nad žakljevino. Ne hrepčenja, ne tuge, ne radosti — ničesar ni izražal njen lep obraz z nekoliko vzvihanim nosom in jamicami na licih. Ravno tako ne izražal ničesar vodomet, kadar počiva.

No — zdaj je končala vrečico, jo vrgla vstran in, sladko preleknivši se, ustavila svoj mehko-medli in nepomikajoči se pogled na okno... Na šipah so plavale solze in belele hitro tajačo snežinke. Snežinka pade na steklo, pogleda na djačico in se raztaja...

»Pojdi in se vlezil« je zagodrnjal djaček. Djačica je molčala. Naenkrat pa njene trepalnice zatrepčejo in v očeh se zasveti pozornost. Savelj, ki je ves čas izpod oboje opazoval izraz njenega lica, je dvignil glavo in vprašal:

»Koga je?«

»Nič... Kakor da nekdo prihaja...« je tiho odgovorila djačica.

Djaček je vrgel z rokami in nogami odeljalo raz sebe, se dvignil na postelji na kolena in topo gledal na ženo. Slaba svet-

mizgala z plečmi in se prekrizala. »Rajši se še ti prekrizaj, morel!«

»Copnica si in ostaneš,« je nadaljeval Savelj z gluhih jokavnim glasom, usmrkajoč se brž in v rob srajce. »Četudi si mi žena in duhovnega stanu, se ne pomislim ti povedati, kaj si v resnici... Ali mar ni res? Varuj nas, Bože, in usmili! Lanko leto na dan preroka Daniela in treli mladeničev je bil metel in — kaj? Prišel se je gret mojster. Potem — na gdo Alekseja, božjega človeka, ko je razgnal led, je prineslo k nam urjadnika... Vso noč je, prokleti, tukaj s teboj čvekaj, in ko je jutraj odšel, pogledam nanj —

Sport.

Cross country.

Moštvo S. K. Primorje, ki si je priborilo prvenstvo Slovenije za l. 1924 v cross

country-u. Stofa, Glavaški, Kovačević, Ravnkar; v sredini načelnik in trener lahkotat. sekc. Primorja D. Sanein.

Cross country je pri nas še malo znana in nepopularna lahkotatetska disciplina. To je tek v prostem terenu in na progi z naravnimi zaprekami. Tekmovalci si morajo pomagati s pomočjo napravljenih markacij. Tekmujejo moštva (4 tekmovalci), od katerih se klasi-

ficirajo samo prvi trije. Klasifikacija se vrši na ta način, da zmaga moštvo, ki šteje najmanj slabih točk, t. j. zmaga ono moštvo, od kojega pride trojica prva na cilj, ne glede na to, če pridejo v presledkih na cilj tudi posamezni tekmovalci.

Olimpijada.

Vsi narodi se pripravljajo na velik sportno-kulturni boj, ki se bo bil v Parizu. Vse se z velikimi materialnimi in moralnimi žrtvami trudi, da bo na prostoru, kjer se nehalo vse sovražnosti in neprijateljstva, kar najdostojnejše in najštevilnejše zastopstvo, Prvotno se je odrekalo tej olimpijadi, ono veliko mirovno idejo, ki je bistvo olimpijskega programa, ker se baje ni povzelo k sodelovanju tudi Nemčije. In vendar je bila tudi Nemčija povabljena. Mnogo se je pisalo, govorilo in debatiralo o tem, dokler ni prišla slednja iz Nemčije kratka vest, da je Deutscher Fussball-Bund na svoji seji v Mindenu soglasno odobril vabilo Francije na olimpijski nogometni turnir. Iz tega je dovolj jasno razvidno, da je bila tudi Nemčija vabljena, in da ni to »Olimpijada zmagošlavja« kot jo je hotelo predočiti nemško časopisje.

Olimpijskih iger se udeležijo bodisi v tej ali oni sportni panogi preko 30 narodov, oziroma držav in to: Jugoslavija, Amerika, Avstralija, Francija, Anglija, Belgija, Holandska, Danska, Finska, Švedska, Avstrija, Luksemburg, Poljska, Egipt, Indija, Italija, Japonska, Haiti, Letiska, Estonika, Romunija, Švica, Češkoslovaška, Monako, Kanada, Argentina, Nova Zelandija, Madžarska, Bolgarija, Turčija in celo Kina.

Program obsega nastopne točke: 1. Lahka atletika od 5. do 13. julija; 2. bičkovitka od 23. do 27. julija; 3. sabljanje od 28. julija do 8. avgusta; 4. veslanje od 10. do 14. avgusta; 5. plovstvo od 13. do 20. julija; 6. klasični pentatlon od 12. do 17. julija; 8. lačni tenis od 13. do 20. julija; 9. nogomet od 15. maja do 9. junija.

Dasi se olimpijske igre v Parizu prično dejansko že 15. maja ko se prične nogometni turnir, se uradno odpre olimpijska žele 5. julija, s pričetkom lahkotatetskih tekmovalcev. Tega dne se zbere v stadijnu v Colombesu zastopniki vseh narodov. Zastavonoše s svojo državno zastavo se razstavonajo v pokrogu pred francosko zastavo, ki jo nosi francoski narodnik. Ti položijo pred predsednikom francoske republike Millerandom kratko olimpijsko prisego, nakar proglasi slednji z gromenjem topov odprtje olimpijskih iger. Konec slavnosti tvori defiliranje narodov razvrščenih po abecednem redu pred olimpijskim odborom in uradnimi zastopniki držav.

Stadijon v Colombesu je že skoraj popolnoma dovršen. Prostora ima za 100.000

gledalcev, kar bo popolnoma zadostovalo. Komite računa s povprečnim dnevnim obiskom 30.000 gledalcev. Največji obisk se pričakuje na dan, ko se vrši maratonski tek ter za finalne nogometne in tudi rugby-tekme, ki je v Franciji enakovreden konkurent pogometu. Mnogo pozornosti vzbujata tekašice, ki je naravnost prvotno. Dolgo je preko 500 m in omogoča tek na 200 m brez krivke, kar je za tako kratko progo brezprimerne važnosti. V posevni liniji se vrši lahko start skupno in ne v etapah.

V stadijnu bodo plapolale zastave vseh tekmujočih narodov. Na častnem drogu bo pa vsela ves čas VIII. Olimpijade uradna olimpijska zastava. Na belem polju zastave se nahaja 5 vpletenih krogov različnih barv. Ti krogi simbolizirajo sportno edinstvo vseh 5 delov sveta, oziroma v širšem pomenu edinstvo vseh sport goječih narodov. Evropa je simbolizirana z modro barvo, Amerika z zeleno, Afrika s črno, Avstralija s črno in Azija z rumeno. Sredi zastave se nahaja latinski napis: «citius, altius, fortius» (hitreje, višje, drzneje).

Nogometnega turnirja se udeležijo preko 20 držav. Francoski olimpijski komite je podaljšal prijavni rok od 3. do 13. aprila. Zbiranje se je vršilo 17. aprila. Lista udeležencev, ki je najbliže že dopolnjena, je do sedaj sledeča: Belgija, Bolgarija, Španija, Egipt, Francija, Holandska, Ogrska, Irsko, Italija, Litva, Poljska, Portugalska, Romunija, Švica, Češkoslovaška, Turčija, Urugvaj, Jugoslavija in Švedska. Pričakujejo se še prijava Amerike, Luksemburga in Estonike. Precej časopisnih razprav povzroča vračanje udeležbe Švedske na turnirju. Določila švedskega olimpijskega komiteja zabranjujejo tekmovalcem vsako denarno podporo in celo povrnitev zamujenega zaslužka vsled nastopa na tekmovaljih. Švedski so pa preveč iskreni sportniki, da bi se posluževali kakih stranskih vtirov, ampak se držijo predpisov, kljub temu, da se zavedajo, da mnogo, mnogo drugih ne bo tega napravilo. Tudi olimpijska prisega jim je zelo sveta in vsled tega nočejo odposlati team, v katerem bi igral en sam dvomihl amatelj. Zato tudi nočejo postaviti svojega čisto amaterskega teama nasproti več ali manj profesionalnim teamom drugih kontinentalnih držav. Kljub pripravi se bo Švedski kot edina zastopnica nordijskih držav najbrže absentirala od nogometnega turnirja. Iz slednjega razloga se ne udeležijo turnirja tudi

Anglija. Vendar krožijo v zadnjem času vesti, da se udeležijo tudi Anglija, in sicer z amaterskim moštvom ki bi ga sestavili anglijski olimpijski komiteji. Zanimivo je tudi zakaž se Anglija ne udeležijo turnirja. Tam se nahajata namreč dva nog. saveza, od katerih je pa samo eden udeležen v FIFA, ker se pa saveza ne moreta sporazumeti za sestavo moštva, odpade udeležba na olimpijadi. Za nadomestitev pa se udeležijo v zelo velikem številu konjskih tekem. Nič manj nego 120 konj pošljejo v Evropo. Turčija se hoče na Olimpijadi, posebno na tem turnirju, kar najbolje odrezati. Turška vlada podpre svojo ekspedicijsko z nič manj nego 2 milijoni francoskih frankov. Kot favorita veljata pa Češkoslovaška in Madžarska. V Budimpešti živijo že v veri, da imajo po zadnji zmagi 7 : 1 nad Italijani tudi zmago na Olimpijadi že v žepu.

Za one reprezentance, ki »zmrznejo« že v prvi rundi pripravljajo v Parizu tolažila. Franc. nog. savez se je namreč sporazumel z Olimp. odborom, da aranžira v mestih, ki so najmanj 100 km oddaljena od Pariza, tekme za narodnostne reprezentance. Te tekme s franc. provincijalnimi teami naj absolutirajo oni teami, ki izpadejo iz konkurence. Na ta način hočejo tudi razbremeniti budžet inozemskih savezov ter s tem delati v provinci vsekakor zelo učinkovito reklamo za sport. One reprezentance, ki se bodo lahko poslužile te uthe, se menda ne bodo preveč trgale za te tekme, kajti razen vožnje I. razreda dobe na roko samo 600 frankov. To je pa za »profesionalne amaterje« bore malo.

Rugby-a se udeležijo samo Amerika, Francija in Romunija. Termin za te tekme so že izžrebali in sicer 4. maja Francija : Romunija, 11. maja Amerika : Romunija, 18. maja Francija : Amerika.

V lahkotatetiki imajo Amerikanci največ šans. Njihovi največji konkurenti pa so Fini. V Antwerpen so poslali komaj 15 atletov, v Pariz pa 45, ki pa lahko vzamejo 114 Amerikancev marsikatero I. mesto. Za svoje jubileje je Finski olimpijski odbor najel v Parizu v Bois Colombes kar 3 hiše, kjer bodo tekmovalci deležni popolnega komforta. Amerikansko ekspedicijsko spremlja 23 trenerjev in managerjev. V nasprotju s temi, pa vzamejo Fini s seboj kuharje, ki bodo pripravljali svojim domačo hrano, ki obstaja predvsem iz rib Amerikansko ekspedicijsko tvorijo samo dijaki, kajti v Ameriki nimajo najbrže drugi časa za treniranje. Zanimivo je tudi dejstvo, ki je razvidno iz ameriškkih časopisov, da Amerikanci prvič precejujejo evropske atlete. Celo na 100 in 200 metrov vidijo v Liddell-u, Harö-u (Finska), Lindquist-u in Endal-u (Švedska) ter v Australcu Carr-u nevarne tekmece. Ta strah pa je brezpredmeten, kajti v Paddock-u, Hussey-u, Murchisonu, Mc. Alisterju in drugih korifejih imajo moči, ki soje za sedaj izven konkurence. Ako bi pa bila, bi prišli v poštev edino Francozi, predvsem pa Andre Mourlon.

Favorit za kratke proge je Paddock, ameriški najboljši rekordni sprinter. Ker je lansko leto startal v Evropi brez dovoljenja Amerike, je bil diskvalificiran. Vendar je kazen že anulirana in Paddock se prav pridno in temeljito pripravlja za Olimpijado. Njegov največji konkurent je Frank Hussey, ki mu prisotajo najboljše šanse za zmago nad Paddockom na 100 m. Star je 19 let in je svojo karijero pričel komaj leta 1921 in sicer kot nogometaš. Na univerzi Suyver-sant High School, kjer se vrši vsak teden lahkotatetska tekmovalnja, je vzbudil pozornost ter se nato na priporočanje raznih trenerjev posvetil lahkotatetiki 100 yrdov je že večkrat tekel pod 10 sekund. Izenačil je celo svetovni rekord s 9 1/2 in sicer v finalu, ki se je vršil na koncu meeninga, katerega se je udeležilo 8000 tekačev.

Zelo zanimiva točka bo tek 1500 m in 5000 m, ki se ga udeležijo zvezda vseh tekačev Finca Nurmi. Na 1500 m startajo tudi Edwin Wide (Šved.), Amerikaneec Joe Ray in Anglez Stallard. Da se pa omogoči Nurmiu tudi tek na 5000 m, ki se vrši isti dan, v čim najboljši telesni kondiciji, se vrine med eno in drugo disciplino čim najdaljša pavza.

Tudi cross-country je na programu. Pred kratkim je franc. lahkotat. savez revidiriral in določil definitivno progo. Start se nahaja v stadijnu in tekoma bodo tekmovalci dvakrat pasirali stadijon. Tako bo lahko občinstvo zasledovalo posamezne faze tega boja. Cilj se pa nahaja ob Seini pri Bezonskem mostu.

Avstralija se tudi zelo pripravlja, da pobere čim največ drobtin. Na kratkih progah startata Carr in Grehahn, na 1500 m Boyd. Dolge proge: Boyd in Bailey. Skok v dalj Honner (7,24 m), troskok Winter (14,80 m), desetboj: Dignan, Goen, Austin. V Južni Ameriki, kjer lahkotatetika zelo razvita, se bo lahko videlo, koliko izgleda ima, po rezultatih prvenstvenih tekmovalci, ki se vrše v drugi polovici aprila. Tudi Španci se temeljito pripravljajo. Po prvenstvenih tekmah za katalonijo v Barceloni sledijo prvenstva v San Sebastianu in izbirna tekma v Ademasu. V maju se vrši v S. Sebastianu internac. regata. Sploh bo Španija zelo številno zastopana na Olimpijadi. Njihova ekspedicijska šteje 32 atletov, 18 nogometašev, 18 bokserjev, 10 tenis igralcev, 10 kolesarjev, 20 veslačev, 25 plavčev, 15 sabljačev, startalo bo tudi v jezenju, streljanju, veslanju in polo.

V plavanju pa hočejo dobiti Amerikanci sploh vsa prva mesta. V Mis Helen Wainwright, ki se je udeležila Antwerpске olimpijade ter na 300 m zboljšala svetoven rekord kar za cele sekunde, nadalje v Mis Sibyll Bauer za hrbtno plavanje ter v ducetih sličnih korifejih imajo skoro dano garancijo, da se jim bo namera posrečila. Ahilova peta Amerika je prso pavanje, kjer imajo nobene dobre reprezentantke. John Weissmüller je tudi v najboljši kondiciji. Pred kratkim je dosegel na 100 y v času 52 in 1/2 nov svetoven rekord. Sploh pravi jo v Ameriki, da držl om vse svet. rek. od 100 yrdov do 500 m. Amerika se udeležijo Olimpijade v neverjetno visokem številu.

Sicer pa v damskih in moških skokih ne bo odnesla vse, vendar bo dosegla veliko manjšeto točk. Amerikansko ekspedicijsko bo spremljalo veliko število kiticev, kajti dose-daj je rezervirala Amerika že za 350.000 frankov prostorov.

Kolesarske tekme se vrše na 188 km dogi progi okoli Pariza. Anreži, ki imajo velike šance že protestirajo proti določni rutl, češ da je proga pretežka, stitnine prevelike in slabe in da takih slabih cest ni-so navajeni.

V sabljanju imajo zelo lepe izgiede Holandci, ki so prijaviili tudi lepo številce sabljačev in sicer za degen 10, sablja 10, floret 8, ženski floret 5. Najsilnejšo moč imajo v prvaku Evrope de Young-u, ki je prijavljen v vseh konkurencah.

Francoska vlada seveda posveča Olimpijadi čim največjo pažnjo in skrb. Tako je dala tudi Olimpijske znamenje s motivi Olimpijskih iger, ki bodo v Parizu v prometu od 1. maja pa do 31. julija. Kakor je razvidno, bo prireditvev res prvotna, svetoven dogodek, v čigar poteku bomo tudi v nadalje vedno točno poročali.

Primorje v Trstu. Ljubljansko Primorje gostuje za Velikonočne praznike v Trstu, kjer igra na Velikonočno nedeljo s »Edero«, v ponedeljek pa s A. S. Ponziana.

Gradjanski v Italiji. Na Velikonočno nedeljo igra naš državni prvak v Turinu proti F. C. Torino, naslednji dan pa v Milanu proti Milano Cricket Club-u.

Šah.

Urejuje M. Kragelj, podpreds. »Lj. šah. kl.«

Njujorški turnir.

Stanje po 21. kolu:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Stanje po 21. kol
1 Aljehin		1/2	1/2	1	3/4	1/2	1/2	1/2	0		1	11 1/2
2 Bogoljubov	1/2				1	0	0	0	0	1	1	8 1/2
3 Capablanca	1/2				1	1	1	1	1/2	1	1	13 1/2
4 Janowsky	0		0				0	1	0		0	4 1/2
5 Ed. Lasker	1/2	0	0				0	0	1/2	1	1	6
6 Em. Lasker Dr.	1/2	1	0	1	1		1		1	1	1	15
7 Maróczy	1/2	1	0	0	1	0		1/2	1/2	1/2		9
8 Marshall	1/2	1	1/2	1	1/2		1/2		1	0	1	11
9 Réti	1	1	0		0	0	1/2	0		1	0	9 1/2
10 Tartakower Dr.			0	0	1	0		1/2	1	0		7 1/2
11 Yates	0	0	1/2	1	1	0		0	1	1		7

Stanje po 21. kolu. Dr. E. Lasker dobi po 40. potezah proti Dr. Tartakowerju ter si s tem zagotovi prvenstvo. Réti mora predati igro Capablaki po 36. potezah, a Bogoljubov Maróczyju po 48. potezah. Marshall porazi po 41. potezah Yates-a. Ed.

Lasker-Janowsky remis. Po 21. kolu je stanje sledeče: Dr. Lasker 15, Capablanca 13 1/2, Aljehin 11 1/2, Marshall 11, Réti 9 1/2, Maróczy 9, Bogoljubov 8 1/2, (1), Tartakower 7 1/2, Yates 7, Ed. Lasker 6 (1), Janowsky 4 1/2 (2).

Odborova seja »Lj. šah. kluba« bo nočoj ob 8. uri zvečer v klubovem lokalu (Nar. kavarna). Udeležba obvezna. Po se-

ji se igra brzoturnir za prvenstvo v aprilu. Vstop vsakomur prost. Predsednik,

Razno.

: Napoleonove relikvije. Kmalu bi bile za javnost izgubljene nekatere Napoleonove relikvije, da jih ni kupil nek bogat Italijan iz zapuščine Tomaža Archambaulta, najzvestejšega Napoleonovega sluga, ki mu je siediil v prognanstvo na otok sv. Helene.

Med relikvijami se nahaja srajca iz nizozemskega suknja, ki jo je imel na sebi še par dni pred smrtjo. Tomaž bi jo morai oprati. Ko je cesar umrl, jo je shranil, kakoršna je bila, s sledovi potu umirajočega. Zbirka vsebuje tudi dva roba, ki jih je Napoleon uporabljal tekomi svoje bolezni. Poleg tega je bil v zapuščini tudi kozarec, iz katerega si je Napoleon gasil žejo. Nadalje komad prve krste, vejica vrbe žaluzke, ki je senčila njegov grob in vejica zbirka prepisov raznih listin in zasebnih pisem. Kupec je vse te relikvije odstopil muzeju v Malmajsonu.

: Voronov se želi pomladiti. Čudno bi bilo, ko bi tega ne storil, ko ne bi hotel na svojem lastnem telesu izkoristiti svojega izuma! Voronov je star danes 60 let. Svojo željo po pomladitvi je izrazil na neki konferenci zdravnikov, katerim je razložil svoj pomlajevalni sistem.

: Nov važen izum Marconijev. V listu »Le Quotidien« čitamo, da se je po dveletnem trudu Marconiju posrečila kanalizacija radioelektričnih valov, to je, dati lim samo jedno zaželeno smer, kot meče n. pr. reflektor svoje žarke samo v gotoven pravcu. Na ta način bo mogoče s pomočjo novega Marconijevega aparata pošiljati brezžične brzojavke v sosedno državo, ne da bi moge biti preprečene od postal drugih sosedov. Marconi svoj izum še izpopolnjuje v tem smenu, da bi mogel sprejeti električne valove samo ta postaja, kateri so bili namenjeni. Lahko si predstavljamo ogromni pomen te iznajdbe, posebno za časa vojne.

— varni nas, Carica Nebeskal Čuj, zopet zvoni pošta! Se ni začelo mestu, ko sem že nagnil vse tvoje misli! Si načarala! Pakljal »Kad se zaganjaš vame, prokleti!« se je razjezila djačica. »Kad si se me prijel, smole!«

»To ti povem, ako se nocoj, ne daj Bog, kaj zgodi... poslušaj!... grem v Djakovo k otcu Nikodimu in mu vse poljasim. Tako in tako je bilo, oče Nikodim, oprostiti veliki kodašo, mo. ona je čarovnica. Kako to? Hm... Bi radi vedeli? Izvolite!... Tako in tako, la gorje tebi, babal! Ne samo na poslednji sodbi, ampak že v tem življenju boš kaznovana! Niso zastoni na vas v trebni« napisane molitve!

Nemakrat potrkna na okno, tako gromko in neobičajno, da je Savelli pobledel in se od strahu sesedel. Djačica je vskočila in tudi pobledela.

»Radi Boga, pustite naju v hišo!« se je oglašal gosti zveneči bas. Kdo tu stanuje? Usmilite se! Zaš! smol!

»A kdo ste vi?« je vprašala djačica, boječ se pogledati na okno.

»Pošta! je odgovoril drugi glas.

»Nisi zastoni coprala!« je zamahnil z roko Savelli. »Kakor sem rekel, tako se je zgodilo... Toda, glej!«

Djaček je dvakrat poskočil, se zvalil na perno in se, arditno sopeč, obrnil z licem k steni. V njegov hrbet je palmil mraz. Dverl so zaškrpale in na pragu se je pokazala visoka človeška postava, od glave do nog posuta s snegom. Za njo je zabliščala druga bela...

»Ali naj vreče ponesem notri?« je pralaša druga postava s hrplim basom.

»Ne, pusti jih tam!«

Rekli so, je prvi začel razvezovat kausuco in jo, ne da bi jo docela razvezal, skupaj s čepico strgal z glave in srdito vrzel za peč. Potem je slekel še suknjo, jo vrzel za pokrivalom in ne da bi podpravl, stopil bliže.

To je bil poštnik, blondin, v obnošeni aniformi in umazanih rdečastih škornjih. Ko se je hodeč sem in tja ogrel, se je vsedel

Otec je službeno nazvanje vsem duhovskim činom: narod pa pravi tudi batjaka, ki je meni uradna.

Posebna bogoslužna knjiga. Djaček misli na zagovore (eksortacije).

za mizo, zleknil umazane noge k žakljom in podprl s pestmi glavo. Njegovo blede lice je po rdečih lisah kazalo še sledi pravkar prežgite strahu in trpljenja. Zlobno izkrivileno, s svežimi znaki nadomnih fizičnih in uravnstvenih bolečin, s tajajočim snegom na obrvih, brkah in okrogli bradi, je bilo lepo.

»Pasje življenje! je zamrmral poštnik in se ogledoval po stenah, kakor da ne verjame, da je na toplem. »Skorej bi bila pošten! Da nisva videla pri vas svetlobe, ne vem, kdaj bi se bilo z nama zgodilo... Vrag vedi, kdaj bo vsega tega konec! Ni kralja ne konca temu pasjemu življenju! Kam smo zavozili?« je pralal menj glasno in pogledaval na djačico.

»Na gugaljevske višavo, na posestvo generala Kalinovskega?« je odgovorila djačica, katero je spreletelo, da je lahko pordečela.

»Slišiš, Stepan?« se je obrnil poštnik k vozniku, ki se je v dvereh zataknil z veliko vrečo na hrbtu. »Na gugaljevske višave smo zašli.«

»Da... daleč!«

Ko je voznik te besede s hrplim in pretrganim glasom izpregovoril, je vstopil, potem privlekel drugo manjšo vrečo, se še enkrat vrnil in prinesel topot poštnikovo sabljo na širokem pasu, podobno na oni dolgi ploski meč, ki ga rišejo na lesorezih v rokah Judite, ko stoji ob vzglavju Holoferna.

Ko je voznik zložil vrečo vzdolj po steni, je odšel v vežo, sedel in zapalil pipo.

»Morebiti hočete spetoma čaja?« je pralaša djačica.

»Kje imamo tu časa čaj piti!« se je namrgodil poštnik.

»Treba se je čimpreje ogreti in se odpeljati, če ne, zamudimo poštni vlak. Deset minut posediha in greva. Vi naju samo, prosim, na pot napravite!«

»Kakšno vreme je?« Bog poslali! je vzdihnila djačica.

»M-da... A vi, kdo ste pravzaprav?«

»Mij? Tukajšnji, pri cerkvi... Mi smo duhovskega zvanja... Tam leži moj mož! Savelli, vstani vendar in pozdravi! Tukaj je

»Bili so časi veleposestniške vladavine ozir. najemništva, kakor je trajalo v evropski Rusiji tik do revolucije.

»Neobhodna navada pogoščevanja bilo bi vobče nezastikano, posebno v takih okoliščinah, ne dati zavetja komurkoli.

ranjše bila fara, a pred pol letom so jo uknili. Ko je tukaj živel gospoda, so bili tudi ljudje in se je fara izplačala, no, zdaj — sami pomislite — brez gospode, s čim bo živel duhovska, ko je v okolišnji najbližja vas, Markova, pet vrst oddaljena. Zdal je Savelli preko števil... za stražarja. Naročeno mu je, da skrbi za cerkev...«

In poštnik je od djačice pri tej priči izvedel, da bi Savelliju dali lepo mesto, ako bi šel k generalici in se po njej priporočil Prezvišenemu; toda on ne gre k generalici, ker je len in se boji ljudi.

»Kljub temu smo duhovske rodovine...« je dodajala djačica.

»Od česa živite?« je vprašal poštnik.

»Pri cerkvi je senožet in vrt. Seveda je to malenkost... je vzdihnila djačica. Djadkinski otec Nikodim skopuh, služil tukaj na praznik Nikolaja po leti in na praznik Nikolaja po zim, pa za to skoro vse sam pobere. Priročiti se nimamo nobenemu!«

»Lažeš!« je zahripel Savelli. »Otec Nikodim je sveta duša, svetnik cerkve, če pa pobira, je to po postavi!«

»Kakšnega srditega moža imaš!« se je nasmehnil poštnik. »Ali si že davno omožena?«

»Od velikopostne nedelje sem je prošlo četrto leto. Tukaj so preje služili za djačka moj papaček; a potem, ko je prišel čas umret, so se oni, da bi mesto ostanu pri meni, odpeljali v konsistorij in prosili, da bi mi kakšnega samskega djačka za ženina poslali!« No, in sem se omožila!«

»Aha, tako si dve muhi na en mah ubili!« je rekel poštnik, gledajoč Savelliju v hrbet. »In mesto dobil in ženo vzel.«

Savelli je lezno sunil z nogo in se še bliže pomaknil k steni. Poštnik je vstal z mize, se preklestil in sedel na poštno vrečo. Po kratkem razmišljanju je nekoliko pre-

»Tikanje med preprostimi stoji je nekaj navadnega.

»Ženitev, ozir. možitev vseh oseb duhovskega stanu do najnižjih se je vršilo izključno preko konsistorija. Ženitvi je bilo združeno predavanje duhovskih mest,

»Precej nad kilometer.

»V proračunu duhovnega resora namreč.

»Tikanje med preprostimi stoji je nekaj navadnega.

»Ženitev, ozir. možitev vseh oseb duhovskega stanu do najnižjih se je vršilo izključno preko konsistorija. Ženitvi je bilo združeno predavanje duhovskih mest,

»Duhovne osebe vseh kategorij so nosile strogo obvezno nekaj podobnega našemu talarju s širokimi rokavi in dolge, nikoli postrižene lase

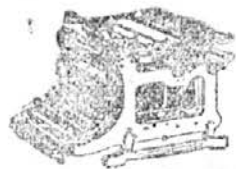
rahiljal z roko vreče, prerahiljal z roko vreče, preloži sabljo na drugo mesto in se zleknil — z eno nogo po podu.

»Pasje življenje...« je mrmral, položil roko pod glavo in zaprl oči. »Niti divljemu Tataru ne privoščim takega življenja.«

Skorej je zavladala tišina. Slišalo se je samo, kako je dihal Savelli in kako je spečil poštnik, mirno in počasi dihač, vsakikrat izpuščal gsto, zategnjeno »h-h-h-k. Časih je zaškrpalo v njegovem grlu kakšno kosce in njegova noga vzdihnila po vreči.

Savelli se je pod odelo obrnil in se počasi ogledoval po izbi. Djačica je sedela na pruki in, podprši lici z dlanmi, zrla v obraz poštniku. Njen pogled je bil nepremičen kakor pogled človeka, ki se nad čem čudi ali se je česa ustrašil.

»No, kaj si se zateleba?« je srdito

ANT. RUD. LEGAT
Začetek novih tečajev za strojepisje in stenografijo dne 2. junija t. l.
Pisalni stroji, barvni traki, ogljen papir in pripadki za pisalne stroje.
Telefon št. 100 MARIBOR Slovenska ul. 7

Razpis prostega mesta v zdravilišču Laško za privatne nameščence.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani razpisuje eno prosto mesto za zdravilišče Laško s popolno brezplačno preskrbo z zdravniškimi ordinacijami in kopelji, toda brez potnih stroškov za dobo od 1. do 30. maja 1924, odnosno dve mesti, prvo od 1. do 15. maja in drugo od 16. do 30. maja 1924.

Za to mesto prihajajo v poštev le zavarovanci Pokojninskega zavoda, ki bolchajo za protinskimi in revmatičnimi obolenji lažje vrste in nimajo premoženja.

Tozadevne prošnje se sprejemajo le do dne 24. aprila 1924 opoldne. Prošnje morajo biti opremljene z ubožnim spričevalom in s potrdilom zdravnika:

1. o potrebi takega zdravljenja,
2. o umestnosti zdravljenja z ozirom na dobo 14 dni, odn. 1 meseca,
3. da prošnjik poičuje brez spremstva.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani.

Prvorazredni moderni brzopisalni stroj

Stoewer - Record

Vrhunec finomehanike! Zastopstvo:

Lud. Baraga,
Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/1.

Inštalacije:

Telefonske centrale, hišni telefoni,
zvenci in električna razsvetljava.

Ivan Bogataj, Ljubljana
Kongresni trg št. 19, poleg nunske cerkve.

Trgovina in zaloga:

Instalacijski material, motorji,
telef. aparati, moderni lestenci
in svetilke.

Telefon št. 3.

Vabilo

redni letni občni zbor gremija trgovcev v Ljubljani

ki se vrši v ponedeljek, dne 28. aprila t. l. točno ob
pol 8. uri zvečer v dvorani „Kazine“ v Zvezdi.

Dnevni red:

1. Pozdrav načelnika.
2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročilo o delovanju gremija v letu 1923.
4. Računski sklep za leto 1923.
5. Proračun za leto 1924.
6. Sprememba pravil.
7. Slučajnosti.

V slučaju nesklepnosti vrši se eno uro pozneje ravnotam z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki pa sklepa veljavno neglede na število navzočih članov.

Načelstvo.

Promet ekspresnih pošilk potom Simplon-Orient Ekspresa

Vsa tozadevna pojasnila daje tvrdka

„GROM“
carinsko posredniški in špedicijski biro
Ljubljana, Kolodvorska 41

kot zastopnik Mednarodne družbe spalnih
vozov za promet ekspresnih pošilk.

Gradbeno podjetje
Arhitekt
V. Krainer & Ko.,
Jesenice

Stavbna vodstva:
LJUBLJANA, DOMZALE
ZAGREB.

zvršuje privatne in indu-
strijske stavbe, proračune
načrte, cenitve, posebni
oddelek za arhitekturo.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—: vsaka
nadalnja beseda 25 para z davčino vred.

Gmotno slabejšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglaših!

Paviljon

z dobro vpeljano branjarjo v
mestu, na trgu se radi bolezni
odda v najem, eventualno proda.
Ponudbe na upravo lista pod
„Branjarja“.

Najugodnejša preskrba s kurivom.

Drva iz trdega lesa (odrezki od
žve in parket) in žaganje oddaja
po znatno znižani ceni dokler
traja zaloga Ivan Šiška, tovarna
parket in parna žaga Ljubljana,
Motelkova ulica 4.

4.000 K nagrade

dobi oni, kateri mi preskrbi
stanovanje z 2 sobama in kuh-
injo, ali 3.000 K onemu, ki
mi preskrbi vsaj 1 bolj pro-
storno sobo in kuhinjo za novo-
poročena v bližini D. M. v
Polju, papirnice ali blaznice.
Naslov je poslati do 5. maja
na upravo lista pod „Nagrada“.

Proda se

2 manjša kočja (Doppelpony)
izvrstna za tvor kot za tek.
Nadalje brek s 6. sedeži, za
zimo kombiniran kot sani, pol-
krita kočja, ter sedla in konji.
Istotam je naprodaj večja mno-
žna že rabljenih oken, polken,
vrat, ter vsakovrstne pod-
stresne krame. Naslov v upravi
lista.

Krojci in šivilje!

Razpošiljam po poljubnih mo-
delih po meri, vsakovrstne
krojne vzorce za dame in go-
spode. Knafeji Alojz, strokovni
učitelj za krojaštvo, Ljubljana,
Križovniška ul. 2/1.

Brezposelni

akademsko naobražen pošten,
agilen knjigovodja, zaupna
samska mlajša moč, išče mesto
pri lesni tvrdki, prevzame tudi
mesto potnika ali zastopnika
večje tvrdke, tudi proti eno-
mesečni preizkušnji. Najboljše
reference na razpolago. — Po-
nudbe pod „Brezposelni“ na
upravo lista.

16 HP motor

na surovo olje, sistem Bachirch-
Huber in tovarne St. Pölten
popolnoma nov proda takoj
za Din 45.000. — Pokojninski
zavod, Aleksandrova c. 12.

Iščem

2000 dinarjev posojila, katero
bi vračal v mesečnih obrokih.
Ponudbe z oznako obresti pod
„Nujno potrebno“ na upravo
lista.

Primus

skoro popolnoma nov se ceno
proda. Naslov v upravi lista.

Družabnico

za manjše strojno podjetje na
Dolenjskem s kapitalom Din
30.000 se išče. Hrana, stano-
vanje na razpolago. Knji-
govodstvo vodi sama. Ponudbe
na upravo lista pod „Novo
podjetje“.

Troje koles

2 moški in 1 damsko, dobro
ohranjenih se proda. Naslov v
upravi lista.

„Boljši obrtnik“

Dvigajte pisma — Uprava.

Šivalni stroj

dam na razpolago v dnevnih
urah staniki, ki bi mi odstopila
prazno mesečno sobico po mož-
nosti v okolici Tabora. Ponudbe
pod „Mina“ na upravo lista

Kupim

stare zlato, briljante ter plačam
najvišje cene. — Ponudbe na
upravo lista pod „Zlato“.

Trgovina

z mešanim blagom na deželi
so odda radi bolezni v najem
ali se sprejme družabnik. Po-
nudbe pod „Trgovina“ na upr.
lista.

Bičevniki

iz pravega koprivevega lesa
razne vrste ima v zalogi to-
varna bičevnikov A. Novak,
Brezovica pri Ljubljani.

Moško kolo

znamke „Adler“ skoraj novo,
se ugodno proda. Na ogled in
cena pri Matiji Knapič, posest-
nik, Stražišče 62, pri Kranju.

2 pletilna stroja

dobro ohranjena št. 7-38 in 9-35
radi pomanjkanja prostora na-
prodaj. — Naslov pove uprava
lista.

Ruske razglednice

za Veliko noč priporoča Zvezna
knjižarna, Ljubljana, Marjini
trg št. 8.

Damsko kolo.

dobro ohranjeno, se proda po
ugodni ceni. — Ponudbe na
upravo lista pod šifro „Kolo“.

Posestvo na prodaj

v lepem kraju na Dolenjskem.
Posestvo obkroženo z nivoj. travnikov
in gozdov, obsegajoče 35 mer-
nikov posestva. Redi se do 10
glav živine ter 6—8 prašičev.
Poizve se pri Leopoldu Barie
na Gor. Podboštu, p. Vel. Loka

Sodovičarski stroj

z vso opremo, en harmonij,
ter en auto-voz se ugodno pro-
da. Na ogled in cena pri gosp.
MILKA ROGELI, sodovičarstvo
Radeče pri Zid. mostu.

Prekajevalci, pozor!

Prodaj dva popolnoma nova
prekaj. stroja znamke „Wolf“
in „Blitz“ na električni pogon.
zraven še nerabljen nov motor.
Josip Križnar, mesar in preka-
jevalec, Stražišče pri Kranju.

Gosli

triletniške, stare več let, dobro
zveneče, na prodaj. Naslov v
upravi lista.

Pozor!

Naznanja se, da se bo od 19.
t. m. dalje zopet prodajalo na
občinski mesnici v Udmatu pri
šoli prima goveje meso po
Din 22-50 kg. Postrežba dobra!
Se toplo priporoča Jakob Otrin.

Otroški voziček

se radi pomanjkanja prostora
proda. Naslov v upravi lista

Nova

kleparska delavnica

v Hrastniku ob S. se priporoča
za vsa k tej obrti spadajoča
dela po najnižji ceni. Karol
Teržan, kleparski mojster.

National

Registrirna blagovna manjše
vrste se ugodno proda. Istotam
tudi velik okvir. Ogleda se
oboje v knjižovništvu Iv. Bonac
Šelenburgova ul. 5.

„Posest“

Realiteta pisarna, d. z. o. z.
Sv. Petra cesta 24, pritličje, levo,
prodaja:

Gostilniško posestvo pri
Vrhniku z inventarjem, hiša 6
sob, pritličje, veranda, lede-
nica, preko 100 hi letnega pro-
meta, 65.000 Din.

Dvonedstropno hišo v
centru Ljubljane, prenovljeno,
v najboljšem stanju prosto sta-
novanje, Din 150.000.

Enodružinsko hišo, 10
od Novega mesta, gospodarsko
poslopje, lep vrt, gozd, dinarjev
75.000.

Dvodružinsko hišo, v
Udmatu blizu tramvaja, šest
sob, lep vrt, vse takoj prosto,
dinarjev 130.000.

Enodružinsko hišo s štiri-
sobami, en oral vrta, 10 mi-
nut od središča Celja, dinarjev
130.000.

Enodružinsko hišo treh
sob,
2 orala zemljišča, pri Raketu
dinarjev 40.000.

Trgovino z mešanim bla-
gom v večjem me-
stu Stajarske, inventar, lepa
trgovska hiša, gospodarska po-
slopja, trgovina 30 let v obratu,
dinarjev 320.000.

Parcele 366 kvadratnih met.
pri Dolenjskem ko-
lodvoru, po Din 30 za meter.

Posestvo 75 orolov pri Ko-
t. m. dalje zopet prodajalo na
občinski mesnici v Udmatu pri
šoli prima goveje meso po
Din 22-50 kg. Postrežba dobra!
Se toplo priporoča Jakob Otrin.

Mlin na tri pare kamnov, ve-
lik promet, stalna 40HP
močna voda, 7 orolov lepega
posestva, 20 minut od postaje
na Dolenjskem Din 2.000.

Raznovrstna gostilniška
posestva v
Ljubljani, in okolici, in na de-
želi, trgovske hiše, stanovan-
ske hiše, manjša in večja knu-
ka posestva, več graščinskih
posestev, mlini, žage, razna in
druška podjetja, vodne sile
stavbene parcele, vilo v mestu
predmestjih, letoviščih, itd. pod
ugodnimi plačilnimi pogoji.

MODNI SALON
M. SEDEJ-STRNAD
Ljubljana, Prešernova ulica št. 3
priporoča
francoske in dunajske modele
Prvovrstno domače delo! — Solidne cene!

Tovarne čevljev **Peter Kozina & Ko.** Tržič - Slovenija

Peter Kozina & Ko.

Najnovejši izdelek:
ORIGINAL *Goodyear Weltshoe* za gospode.

Za dame lahke galanterijske čevlje najboljših kvalitet v najmo-
dernejših oblikah. Izdeluje sedaj tudi higijenične čevlje za otroke.

Prodaja na malo in veliko:
LJUBLJANA, Breg 20, Aleksandrova c. 1,
Prešernova ulica (Seljak).
Podružnica: ZAGREB, Račkoga ulica 3.

Najnovejše obleke

za gospode, dame in otroke
Konkurenčne cene

GRICAR & MEJAC, LJUBLJANA
samo Šelenburgova 3

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradac
Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).

KAPITAL in REZERVE Din 18.300.000—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavi: Trgovska.

Telefon: 139, 146, 458.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd

„ELIN“ družba za električno industrijo d. z. o. z.

Gradi električne centrale in naprave. — Velika zaloga motorjev in električnega materiala. — Cene izredno nizke. — Postrežba točna. —

Na željo poset inženirja brezplačno.

Ljubljana, Dunajska c. 1, telef. 88.

Maribor, Vetrinjska ul. 11, telef. 239.

Jadranska banka, d. d. Beograd

Delniška glavica: Centrala (začasno) Ljubljana Rezerve: Din. 32.515.000

Podružnice:

Beograd	Dubrovnik	Korčula	Ljubljana	Sarajevo
Bled	Ercegnovi	Kotor	Maribor	Split
Cavtat	Jelsa	Kranj	Metković	Šibenik
Celje	Jesenice		Prevalje	Zagreb

Naslov za brzjave: JADRANSKA

Amerikanski oddelek — Potniški urad

INOZEMSKA ZASTOPSTVA: ITALIJA: Banca Adriatica, Trst, Opatija, Zadar. AVSTRIJA: Adriatische Bank, Dunaj. JUŽNA AMERIKA: Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Porvenir, Puerto Natales.

AFILACIJA: Frank Sakser State Bank, 82 Cortland St. New York City.

Banka ima prvovrstne zveze v vseh glavnih mestih sveta in se peča z vsemi bančnimi posli.

Franc Swaty, Maribor

Utemeljeno 1870

Tovarna umetnih brusov in osli priporoča v nakup svoje, svetovni glas uživajoče izdelke:

Swaty-kamen, znamke »Aluma«, Swaty-kamen »Diamond« in »Swatyn«, najboljše povlačilne kamne za britve, nadalje povlačilne kamne za orodje, Swaty-kamen »Rapid« v vseh zrnatih vrstah in Swaty-kamen »Grizlith«, kožne kamne za odstranitev kurjih oči in trde kože ter pile za nohte »Swatyn«, brusne kamne za kose, znamke »Swatyn«, iz izvrstne brusne tvrdine.

Veliko skladišče pravih belgijskih kamnov in odlomkov, kakor tudi gladilnih in Carborundum-plošč vseh mer in raznih zrn. Najboljše žagane brusne plošče v treh velikostih in dveh jakostih. Vsakovrstna brusilna in likalna sredstva in končno naravnih brusnih kamni ter drčalniki.

Pisarna: Maribor, Maistrova ulica št. 5.

ČEŠKA INDUSTRIJALNA IN GOSPODARSKA BANKA

Telefon št. 104.

podružnica v Ljubljani, Marijin trg 5.

Brz. naslov: INDUSBANKA.

Delniška glavica in rezerve cca Kč 290.000.000—.

Hranilne vloge na knjižice in tekoči račun Kč 2.170.000.000—

Centrala v Prahi, na Příkope 35, 67 podružnic v vseh večjih krajih čehoslovaške republike. — Sprejema vloge na knjižice in račune ter provaja vse bančne in borzne transakcije kar najkulantneje.

SPLOŠNA KNJIŽNICA

Št.	Broj.	Ves.
1. I. Albrecht: Ranjena gruda, izvirna povest, 104 str.	Din 12—	Din 17—
2. Rado Murnik: Na Bledu, izvirna povest, 181 str.	16—	22—
3. I. Rozman: Testament, ljudska drama v 4 dej., 105 str.	12—	17—
4. Cvetko Golar: Poletno klasje, izbrane pesmi, 184 str.	20—	26—
5. Fran Milčinski: Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, veselomodre črtice I., 72 str.	8—	13—
6. L. Novák: Ljubosumnost, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradač, 45 str.	6—	11—
7. Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino priredila Utya, 111 str.	12—	17—
8. E. Gaboriau: Akt št. 113, roman, poslov. E. V., 536 str.	22—	28—
9. Dr. Fr. Veber: Problemi sodobne filozofije, 347 str.	24—	30—
10. I. Albrecht: Andrej Ternouc, religiozna karikatura, 55 str.	6—	11—
11. Pavel Golja: Peterčkove poslednje sanje, božična povest v 4 slikah, 84 str.	12—	17—
12. Fran Milčinski: Mogočni prstan, narodna pravljica v 4 dejanjih, 91 str.	12—	17—
13. V. M. Garšin: Nadežda Nikolajevna, roman, poslovenil U. Zin, 112 str.	10—	15—
14. Dr. Karl Engliš: Denar, narodno-gospodarski spis, poslovenil dr. Albin Ogris, 236 str.	26—	32—
15. Edmond in Jules de Goncourt: Renée Maupérin, roman, prev. P. V. B., 239 str.	15—	21—
16. Janko Samec: Življenje, pesmi, 112 str.	15—	20—
17. Prosper Mérimée: Verne duše v viali, povest, prev. Mirko Pretnar, 80 str.	9—	14—
18. Jarosl. Vrhlický: Oporoka Inokovskega grajskega, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradač, 47 str.	6—	11—
19. Gerhart Hauptmann: Potopljivi zvon, dramatska bajka v 5 dejanjih, poslovenil Anton Funtek, 124 str.	16—	22—
20. Jul. Zeyer: Gompaci in Komurasaki, japonski roman, iz češčine prev. dr. Fr. Bradač, 154 str.	14—	20—
21. Frid. Zolna: Dvanajst kratkočasnih zgodbic, II., 73 str.	8—	13—
22. L. N. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata, roman, poslovenil Fr. Pogacnik	14—	20—
23. Sophokles: Antigone, žalna igra, posl. C. Golar, 60 str.	9—	14—

Znanstvena zbirka (veliki 8° format):

- Št. 1. Dr. L. Cermelj: Boškovičev nauk o materiji — prostor — času v luči relativnostne teorije, 52 str. — 16— 23—
Za vsak zvezek je računati po Din — 80 poštne in odpravnine.

Naročila sprejema: Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg 8.

MERAKL

BOJE, MASTILA, LAKOVE, ŠTUK, EMAJLE, KISTOVE I JAMAČNO CISTI FIRNIS NAJBOLJE KAKVOČE NUDI

MEDIČ-ZANKL

DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA

CENTRALA

MARIBOR

PODRUŽNICA

NOVI SAD

SKLADIŠTE

TVORNICE:

LJUBLJANA-MEDVODE

Zastonj Vam

blaga za obleko in perilo nikdo ne

dá,

toda po izredno nizki ceni ga dobite pri

tvrdki

„Danica“

Maizell & Raišell,

Ljubljana, Turjaški trg 1 (bivša Preskrbovalnica)

Velika zaloga najrazličnejšega manufakturnega in galanterijskega blaga ter usnja vseh vrst. — Vsak si naj ogleda. — Krojači in preprodajalci poseben popust.

Velika zaloga vsega elektrotehničnega materiala

motorjev, svetilnih teles, gradnje elektrarn, instalacije

elektrotehnično podjetje

Leopold Tratnik, Ljubljana

Na drobno!

Sv. Petra cesta št. 25.

Na debelo!

Poljedelski stroji

Mlini

Žage

Gatri

Lokomobile

na bencin

sesalni plin

in paro

Motorji

Opekarne

Lastna livarna
železa in kovin

Krožne peči

Stroji za
cementne
izdelke

Vsakovrstne
sušilnice

Transmisije

Mlinsko
kamenje
umetno in
naravno

K. & R. Ježek, Maribor.

Centrala: Blansko (Č. S. R.).

Zahtevajte prospekte in ponudbe!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

CENTRALA:

LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA

Podružnice:

Brežice	Črnomelj	Kranj	Metković	Ptuj	Split
Celje	Gorica	Maribor	Novi Sad	Sarajevo	Trst

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Delniška glavica:
Din 50.000.000—

Rezervni zakladi:
Din 10.000.000—

Brzjavični naslov:
Banka Ljubljana

Tel. št.: 261, 413,
502, 503 in 504.